Tractatus contra demonũ invocatores

Tabula

Tabula

¶ Circa quartam et vltimam ptem huius opusculi erunt septem dubia Primum dubium.

Finit tabula.

Sequitur prohemium

¶ Incipit tractatus ꝯtra demonū inuocatores ꝯpilatus per sacre theologie ꝓfessorē fratrem Johannē viueti. ordinis predicatoꝝ inquisitorem apostolicū Carcassone. Et primo ꝓhemium.

FRequens instantia quorundā fidei catholice zelatoꝝ meā puitatē impulit vt cū ruth moabiti de aliq̄s spicas colligerē post terga metētiū in fertili cāpo diuinaꝝ ꝛ humanaꝝ scripturaꝝ. de quaꝝ granis ꝯficit̄ panis azimus sinceritatis ꝛ veritatis ad refocillandū corda si resipisci voluerint aliquoꝝ modernoꝝ ydolatraꝝ qui demones inuocant eos adorant. ab ipsis rñsa prestolantur ꝛ acceptant. eis homagiū faciunt ꝛ tributū soluunt vt tandē derelictis demonū erroribꝫ fideliū cetui feliciter aggregent̄. De illius igit̄ ineffabili pietate ꝯfisus. cuius res agit̄. qui etiam linguas infantiū facit disertas. ps. viij. Et qui per ora iumentoꝝ arioloꝝ reprimit maliciā Nume. xxij. Presens opusculū in quatuor partes principales distinguere curaui.

¶ Prima ps huius opis. Utrū preter ista visibilia sint aliq̄ substantie intellectuales in architypo mōdo corporibꝫ nō vnite in reꝝ natura realiter exñtes. primā que sequit̄ collegi spicā post terga metentiū.

ERrant cū saduceis in phia ꝛ in fide catholica qui asserunt sbās sepatas nihil esse in reꝝ natura. Error in phia clare apparebit. si anaxagore platonis arestotelis ꝛ auicenne rōnes ad memoriā reuocent̄. Anaxagoras primus inter phōs (testat̄ aristo. iij. de aīa) posuit qddaz principiū incorruptibile

.s. intellectū qui hūc mundū effecerit ꝯmixta distin
guēdo. Cū eñi scd̄m suā positōnem oīa corꝑalia in
oībꝫ mixta eēnt nō videbat̄ ꝙ ab inuicē corꝑalia di
stingui potuissent. nisi fuisset aliqd̄ distinctōis prin
cipiū qd̄ ꝑm se penitus eēt īmixtū ⁊ nil hn̄s cū natu
ra corꝑali cōe ⁊ hoc principiū vt dr̄ tho. De sp̄ualī
bus creaturis vocabat intellectū distinguentē ⁊ mo
uentē oīa. Plato ꝟo alia via vsus est ad ponendum
substātias īcorꝑeas. extimauit ei ꝙ añ oē ꝑticipās
nccē est ponere aliqd abstractū nō ꝑticipatū. vñ cuꝫ
corꝑa sensibilia ꝑticipēt eaqꝫ de ipsis ꝑdicant̄ .s. na
turas generꝝ specierꝝ ⁊ aliorꝝ vniuersaliter de ipis do
ctorꝝ posuit hmōi naturas abstractas a sensibilibꝫ ꝑ
se subsistentes quas sbās seꝑatas noīabat Aristote
les ꝟo ꝓcessit ad ponendū sbās seꝑatas ex ꝑpetuita
te motus celestis .xii. methaphisice qui argumētat̄
motū ꝯtinuū ⁊ regularē. ⁊ q̄ntū in se est indeficientē
oꝫ esse a motore q̄ non mouet̄ neqꝫ ꝑ se neqꝫ per acci
dens. plures etiā oꝫ esse motus a pluribus motori
bus Motus aūt celi ē ꝯtinuus ⁊ regularis ⁊ q̄ntum
in se est indeficiens ē ⁊ ꝑter primū motū sunt multi
tales motus in celo sicut ꝑ ꝯsideratōem astrologorꝝ
ꝓbat̄ Oportet igit̄ plēs eē motores q̄ nō moueant̄
neqꝫ ꝑ se neqꝫ ꝑ accidēs Nullū aūt corpus mouet ni
si motū eo ꝙ oꝫ motū ⁊ mouēs eē sil̄. Et sic corpus
mouens moueri oꝫ ad hoc ꝙ sit simul cū corꝑe mo
to. ergo primus motor celi nō est corpus neqꝫ ꝟtus
in corꝑe. ⁊ idē dr̄ de alijs orbis motoribus Auicen
ne autē ratio talis est Id quod est per alterꝝ reducit̄
sicut in cām in id quod est ꝑ se. vñ si esset vnus ca
lor ꝑ se existēs oporteret ipm eē cām oīm calidorꝝ q̄

per motũ pticipationis calorem hñt. Est aũt ponere aliqd ens qd est ipsum suum esse. qd ex hoc pbat. qr oportet esse aliqd primũ ens qd sit actus purus. in quo nulla sit ꝯpositio. vnd oꝫ ꝙ ab illo vno ente oĩa alia sint quecunqꝫ non sunt suũ esse. sed hñt esse per modũ pticipationis. ⁊ sic pꝫ error saduceoꝝ ⁊ suoꝝ sequaciũ in phĩa Antiqui enĩ philosophi vt dt tho. pte. j. q. l. ar. j. ignorantes vim intelligẽdi ⁊ nõ distinguẽtes inter sensum ⁊ intellectũ nihil esse existimauerũt in mũdo nisi qd sensu ⁊ ymaginatiue apprehendi pt. ⁊ qr sub ymaginatõe nõ cadit nisi corpus vt dt phũs. iiij. phisicoꝝ. existimauerunt ꝙ nullum ens esset nisi corpus Ex his pcessit saduceoꝝ error dicentiũ nõ esse spm̃. q̃re sicut dt idẽ tho. in tract. de angel' q̃ incipit Qm̃ sacris angeloꝝ ⁊c. ꝯsiderare oꝫ ꝙ de ꝯditõne spũaliũ sbãrum ẜm catholice doctrine sn̄iam sit tenendũ. Sunt enĩ ẜm sacre scripture autoritatẽ angeli incorpei. Vñ dr in ps Qui facit angelos suos spũs. Et apl's dt hebre. j. de angel' loqñs Oẽs sunt admĩstratorij spũs in misteriũ missi pter eos q̃ hereditatẽ capiũt salutis Cõsueuit enĩ scriptura noĩe spũs aliq̃d incorpee nature designare ẜm illud Jo. iiij. Deꝰ spũs ẽ ⁊ q̃ adorãt eũ in spũ ⁊ ṽitate oꝫ adorare. Et ysa. xxxj. Egiptꝰ hõ ⁊ nõ ds ⁊ eq̃ eoꝝ caro ⁊ ñ spũs Sic igr̃ incõueniẽs ẽ ẜm sacre scpture sn̄iam angelos corpeos eẽ. Sꝫ forte dicet aliq̃s veꝝ eẽ de bonis angel'. nõ aũt de demonibꝫ. Nã aug. viij de ci. dei introduc̃ hãc distinctõꝫ dẽonũ ab epuleyo platonico datã. Demones sunt aĩalia mẽte rõnalia aĩo passiua. corpe aerea. tpe eterna. Hãc rõꝫ soluit tho. p. j. q. lj. ar. j. dicẽs ꝙ aug. loq̃r nõ asserẽdo sed

opinioe platonicorum vtens q ponebant ee quedam aialia aerea Hec ille Si igitur fidei veritate sequendo inquit tho. de potentia dei. q. vj. ar. j. dicimus angelos et demones no hre corpa naturaliter vnita sz esse oino incorporeos. sicut dionisi. dt Ex pmissis aut no solu excluditur pfatorum saduceorum error dicentiu spm no ee sz etia sicut dt tho. contra gentiles. li. iiij. c. xcix. positio antiquorum naturaliu q dicebant oem sbam corpeam ee. Positio etia origenis q dt quod nulla sba post trinitate diuina absq corpe pt subsistere et oim aliorum ponentium oes angelos bonos et malos hre corpa naturaliter sibi vnita Refellitur etia quorunda psumptuosa et in fide suspecta opinio quaz tangit tho. quarto sma dist. xxxiiij. ar. iij. dicentiu no ee dmones nisi in estimatione vulgi tm vt terrores quos ho sibi ipi ex sua imaginatoe imprimit imputet demoni. et qd etia ex imaginatoe vehementi aliq figure appent in sensu qles ho cogitat et tuc credunt dmoes videri Sz et hec fides repudiat pquam angelos de celo cecidisse et demones ee credimus. Hec ille. Utrum dmoes quos apls nequitias vocat sint naturaliter mali.

Manicheorum erroribus inuoluuntur q asserunt demoes naturalr ee malos Uidit em ds cucta q fecerat et erant valde bona. gen. j. qr scdm tho. contra gentiles li. iij. c. x. Singula q da sunt in suis naturis bona sil aut oia valde bona propter ordine vniuersi q e vltima et nobilissima pfectio in rebus. p hoc aut excluditur error manicheorum. sicut dt tho. contra gentiles li. iij. c. x. ponen. tm hmoi sbas intellectuales qs demoes vel diabolos consueto noie dicimus naturalr ee malos. Unuqdq em entiu hz propriu esse scdm modu sue nature. ee aut incontru hmoi

bonū ē. cuius signū ē ꝙ oīa eē appetūt Si igiť ōmo
nes ſm suā naturā eēnt mali nullū eē hērent qđ est
erroneū vt sup̄ inmediate oñ suꝫ est. Cā aūt erroris
istoꝝ manicheoꝝ ē put ꝺt in expōe simboli aploꝝ ip
se tho. qꝛ ipi dicūt deū eē sūmū bonū sicut ⁊ veꝝ ē. ⁊
oīa q̄ sunt a bono bona sunt. vñ nesciētes discerne-
re q̄d sit bonū ⁊ q̄d sit malū crediderūt ꝙ oīa illa q̄
sūt aliq̄liter mala eēnt mala simpl'r. sic ignis qꝛ vrit
ꝺꝛ ab eis simpl'r mal⁹ ⁊ aq̄ qꝛ necat. ⁊ iō nihil istaꝝ
reꝝ visibiliū ē simpl'r bonū. sꝫ ex aliq̄ pte deficiens.
dixerūt ꝙ oīa visibilia nō sunt fcā a bono deo sed a
malo. Contra hos ponit aug. tale exēplū. Si aliq̄s
intraret domū fabri ⁊ inueniret ibi instra in quib⁹ im
pingeret ⁊ lederet se ⁊ ex hoc reputaret illū fabꝝ ma
lū qꝛ teneret illa instra stult⁹ eēt. cuꝫ faber teneat ea
ad opus suū. ita stultū ē dicere ꝙ ꝓpter hoc creature
qꝛ in aliquo sūt nociue sint simpl'r male. nā qđ vni ē
noxiū alteri ē vtile. Dic aūt error est ꝯ fidē eccie. hec
ille. Et ē notandū cū eodē tho. ꝙ hic error pꝛīo ince
pit ab empedocle. posuit eī empedocles duo pꝛia pꝛī
cipia agētia aīciciā ⁊ litē. quoꝝ aīciciā ꝺt esse cām
gñatōis. litē vo corruptōis Ex quo videť vt aristo.
ꝺt in. j. metha. Hec duo bonū ⁊ malū primus ꝯria
pꝛīcipia posuisse. Posuit āt ⁊ pitagoras duo pꝛia
bonū ⁊ malū. sꝫ nō p modū pꝛīcipioꝝ agētiū. sꝫ p
modū formaliū pꝛīcipioꝝ Ponit eī hec duo eē gene
ra sub quib⁹ oīa talia ꝯprehēderenť. vt ptꝫ p phm̄
.j. metha. Hos aūt antiq̄ssimoꝝ phōꝝ errores q̄ sūt
p posteriores phōs sufficiēter exclusi quidā puersi
sensus hoīes doctrine xpiane adiūgeť ꝑsūpserūt quo
rū prim⁹ fuit marchus. a quo marchiani sūt dicti q̄

sub nomine xpiano heresim condidit opinatus duo esse principia. quē secuti sunt cerdoniani. et postmodum marchianiste et ultimo manichei qui hunc errorē maxime diffuderūt. Hec tho. contra genti. li. ij. c. xl. in fine.

¶ Utrum demones peccauerint. et si peccauerint quo genere peccati. et quō peccauerint. Tercia spica.

Nulla creatura siue sit intellectualis. cuiusmodi sunt demones. siue sit rōnalis sicut sunt homines est impeccabilis per naturā. Solum em̄ actū illum a rectitudine deuiare non contingit. cuius regula est ipsa virtus agentis. cuius est voluntas diuina que nō ad superiorē ordinat̄. Cū igit̄ dēmō sit pura creatura euidenter pz q peccare potuit. q aūt peccauerit sacra scriptura testat̄ ita dicens In angelis suis repperit prauitatē. Job. iiij. Et hoc confirmat beatus aug. in. xj. de ci. dei. inducens illud qđ habet̄ ysa. xiiij. dictū de dyabolo sub metaphora regis babiloīs Quō cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Et ad eū dꝛ ezechielis. xxviij. in psona regis tyri. Tu signaculū similitudīs plenus sapīe et decore in delicijs paradisi dei fuisti. Et postea subdit̄. pfectus in vijs tuis a die conditionis tue donec inuēta est iniquitas in te. Et Jo. viij. Ille homicida erat ab initio et in vitate nō stetit. et mēdax ē rc. Jdō dꝛ q diabolus ab initio peccauit. sꝫ quo genere pcti peccauerit pulcre determinat tho. contra gētiles. li. iij. c. cj. vi. in forma velle alios regulare et volūtatē suā a superiori nō regulari ē velle pesse et quodāmō n̄ subijci qđ ē pctm̄ supbie. Un̄ cōuemēter dꝛ q pmū pctm̄ demōis ē supbia. Hec ille Quō peccauit doc3 tho. p pria. q. lxiij. ar. j. In solutiōe ad q̄tū argumētū dicēs ī forma Pctm̄ mortale ī

actu liberi arbitrij ↄtingit dupl'r. vno mō ex hoc q̄d aliq̄d malū eligit. sicut hō peccat eligēdo adulteriū q̄d ꝑm se est malū. ⁊ tale pctm̄ semꝑ ꝓcedit ex aliq̄ ignorātia vel errore. alioq̄n illud q̄d est malū nō eligeret vt bonū. Errat aūt adulter in pticulari eligēs hāc delectationē inordinati actus ad aliq̄d bonum ad nūc agēdo ꝓpter inclinatōnē passiōis aut hītus etiā si in vniuersali nō erret. s; verā de hoc teneat sententiā. Hoc aūt mō in āgelis pctm̄ eē nō potuit. quia nec in āgelis sūt passiōes. q̄bus rō aut intellectus ligetur nec iterū primū pctm̄ hītus p̄cedere potuit ad pctm̄ inclināns Alio mō ↄtingit peccare p liberū arbitriū. s; nō cū ordine d̄bite mēsure ⁊ regule Ita q̄ defectus inducēs pctm̄ sit ex pte electōis q̄ nō h; debitū ordinē ex pte rei electe. Sic si q̄s eliger; orare n̄ attēdēs ad ordinē ab eccl̄ia institutū. ⁊ h⁹ pctm̄ nō p̄exigit ignorātiā. s; absentiā solū ↄsideratōis eorū q̄ ↄsiteri d̄nt. ⁊ hoc mō āgelus peccauit ↄuertēdo se p liberū arbitriū ad ꝓpriū bonū absq; ordine ad regulā d̄ine volūtatis. ⁊ q̄d dictū est de prio āgelo peccāte dicēdū videt̄ de alijs demōibus. q̄m vt d̄t tho. ↄtra gen. li. iij. c. cvi. Cū ꝓpriū alicui⁹ bonū h; ordine; ad plura supiora liber̄ ē volētī vt ab ordīe alic⁹ supioris recedat. ⁊ alteri⁹ ordinē n̄ derelinq̄t. siue sit supior siue īferior. sic miles q̄ ordinat̄ sub rege ⁊ sub duce exercitus p̄t volūtatē suā ordīare ī bonū ducis ⁊ n̄ regis. ⁊ ecōuerso S; si dux ab ordīe regis recedat bō erit volūtas militis r̄cedēris a volūtate ducis dirigētis volūtatē suā ī regē Mala āt volūtas militis seq̄ntis volūtatē ducis ↄ volūtatē regis. Ordo eñ inferioris pricipij depēdet ab ordine supioris Sub ē āt

sepate nõ solũ ordinant̃ sub deo. s; vnaqueq; ea⁊ ordinat̃ sub alia de prima vsq; ad vltimã. ⁊ q2 in quolibet volẽte sub deo põt eẽ pctm̃ voluntatis si in sua natura ↄsideraẽ. possibile fuit ꝙ aliq̃ de supiorib⁹ aut etiã suprema peccaret scd̃m volũtatẽ. ⁊ hoc quidẽ satis ꝓbabile est. nõ em̃ in suo bono qeuisset. sicut i fratre. nisi suũ bonũ valde pfectũ eẽt. Potuit igit̃ fieri ꝙ de inferiorib⁹ aliq̃ psone ꝓpriã volũtatẽ bonũ suũ ordinarẽt in ipam recedẽtes a diuino ordine que similiter peccauerũt. Hec ille. vt supra.

Utrũ demones de suis peccatis possint penitere salubriter. Sit hec spica q̃rta huius prime ptis.

Errant cũ origene qui asserũt demões qñq; de ↄmissis salubriter posse penitere. Sua em̃ põ tollit vitatẽ btitudinis a scis ãgelis ⁊ hoib⁹ q2 stabilitas sẽpiterna ẽ de rõne ve btitudis. vñ ⁊ vita eterna noiat̃. Repugnat etiã vitati scripture q̃ demões ⁊ hoies malos in suppliciũ eternũ mittẽdos bonos aũt in vitã eternã trãsferẽdos eẽ ꝓnũciat. vñ hec positio ẽ tãq; erronea reputãda. Tenẽdũ ẽ igit̃ firmiter s̃m fidẽ catholicã ꝙ ⁊ volũtas bonoꝝ ãgeloꝝ ↄfirmata ẽ in bono. ⁊ volũtas demonũ obstinata ẽ in malo. Vñ ⁊ ps. dr. Supbia eoꝝ q̃ oderũt te ascẽdit sẽp ⁊c. qd̃ de demõib⁹ exponit̃ vba sci tho. pme ptis. q. lxv ar. ij. Si q̃s aũt inq̃rat cã; huius obstinatiõis ↄsiderare d; cũ tho. vbi sup̃. nõ solũ q̃litatẽ culpe. s; principalr̃ ꝙ vis appetitiua in oĩb⁹ ꝓporcionat̃ apprehẽsiue a qua mouet̃. sicut mobile a suo motori Appetitus aũt sensitiuus est pticeps boni. volũtas vo v̓lis sicut ⁊ sensitiuus apprehẽsiu⁹ ẽ singulariũ. itellect⁹ vo v̓lium Differt aũt apprehensio ãgeli ab apprehẽsiõe

Voluntas bonorum angelorum confirmata in bono. Voluntas demonum obstinata in malo.

hois in hoc q angelus apprehēdit imobiliter p itellectū sic ⁊ nos imobiliter apprehēdimus pria rerū pricipia quo4 est intellectus. Hō vo apprehēdit p rōnē mobiliter discurrēdo de vno ad aliud hñs viā ad vtrūq3 oppositor4. vñ ⁊ volūtas hois adheret alicui mobiliter q̃si potens etiā ab eo discedere. ⁊ ptrario adherere. Volūtas aūt angeli adheret fixe ⁊ imobiliter. Et iō si psideref añ adhesionē pt libere adherere ⁊ huic ⁊ opposito in his .s.q naturalr ñ vult. s3 post q3 adhesit imobiliter adheret. Sic igif ⁊ boni āgeli semp adherētes iusticie sunt i illa pfirmati. Mali vero sunt in peccato obstinati. q̃re nō est audiēdus origenes dicens q omis volūtas creature pter libertatē arbitrij pt flecti ⁊ in bonū ⁊ in malu3 excepta aia christi pter vnionem verbi.

¶ Utrū demoni rōne sue culpe debeatur aliqs penalis locus. Spica quīta istius prime ptis.

Usq3 ad diē iudicij durat ministeriū āgelor4 ⁊ exercitatio demonu3. vñ dt aug. iij. sup gene. ad litterā q aer caliginosus est q̃si carcer dmōib9 vsq3 ad tpūs iudicij. ⁊ vsq3 tūc durat misteriū āgelor4 ⁊ exercitatio demonū. vñ ⁊ vsq3 tunc ⁊ boni āgeli ad nos huc mittūf ⁊ demōes i hoc aere caliginoso sūt ad exercitiū nřm. lic3 etiā eor4 aliqui ⁊ nūc in inferno sint ad torq̃ndū eos quos ad malū induxerūt sic ⁊ aliqui boni āgeli sunt cū aiab9 scīis in celo. s3 post diē iudicij oēs mali tā hoīes q3 āgeli in inferno erūt boni vo in celo. Hec tho. p. j. q. lxv. ar. iiij.

¶ Utrū noīa ordinū celestiū spūum remaneāt in demōib9 post ipsorum lapsū. vj. spica. j. ptis

Sacra scriptura noīa seraphin ⁊ thronor4 nō at-

tribuit demōibꝫ rō. tho. p. j. q. lxiij. ar. ix. In soluti
one. iij. ar. q2 pdicta noīa sumūt ab ardore caritatis
et ab inhitatiōe dei q nō possunt esse cū pctō. Attri
buūt aūt eis noīa cherubin. potestatū et principatuū
q2 hec noīa sumūt a sciā et potētia q bonis malis qꝫ
pñt esse coīa. Hec ille.

Utrū in sacra scriptura diuersa inueniant demo
monū noīa. et qre diuersimode in eadem nūcupent
Spica septima prime partis.

UT dmonū malicia magis ac magis pateat hoi
bus sacra scriptura diuers eos nūcupat noibꝫ
Primo em quilibꝫ ipoꝝ noiat diabolꝰ. qd interpre
tat defluēs q2 defluxit. i. corruit spūalr et localr Gre
ce quoqꝫ iterpretat diabolus clauso ergastulo et hoc
ꝯuenit sibi q2 nō pmittit ei nocere qtū vellet poten
tia. scdm ethimologiā dr a dia q ē duo et bolus qd est
morsus. q2 duo occidit. s. corpus et aiaꝫ. Uel vocat
demō sanguineus et hoc pter pctm. vel sciēs q2 tri
plici acumine viget. pmo subtilitate nature. et hoc p
cognitōꝫ vespertinā. scdo experiētia tpm. tercio reuela
tōe supnoꝝ spūuꝫ. pmo mō itelligūt naturalia. scdo
futura. tercio volūtaria. Ul dr belial. qd iterptat vir
muscaꝝ. i. aiaꝝ peccatricū q reliquūt veꝝ spōsū xpm
Ul sathanas. i. aduersariꝰ. Uel vehemot. i. bestia. q2
fac hoies bestiales Ul leuiatan. i. additamētū eoꝝ q
pctā pctis accumulāt. Hec alber. magnꝰ ordis pdi
catoꝝ in suo ꝯpēdio theologie. qd incipit veritatis the
ologice sublimitas li. ij. c. xxuij. Abbas quoꝫ serenꝰ
in colatōibꝫ pm colla. j. c. xxxiij. ita dr i forma. Es
se aūt et alia dmonū genera. s. mutoꝝ atꝫ surdoꝝ euā
gelia testant. Incensores etiā libidinis atꝫ luxurie

quosdã spũs inquiens fornicatõis decepit eos ꝛ fornicati sunt a dño. Nocturnos ac meridianos demones silr scripturaꝝ auctas docet. de quoꝝ diuersitate perlongũ est si volumus oĩa scripturaꝝ volumina perscrutando sigillatim ꝑcurrere. qui ꝑ ꝓphetã onocentauri. qui pilosi. q̇ lanue. q̇ serene. q̇ vlule. q̇ struriones. qui ericij designant. q̇ aspis. qui basiliscus in ps. q̇ leo. qui vt scorpio in euãgelio nũcupent. qui princeps mũdi h⁹. qui rcõres tenebraꝝ haꝝ. q̇ de spũales nequicie ab aplo nuncupent. Que vocabula nõ in cassum nec fortuitu indita illis debemus accipere sed significationem istaꝝ ferarũ que apud nos minus noxie vel magis ꝑniciose sunt illoꝝ ferocitates rabiesq̧ distingui. Hec ille. Et hec de prima huius opusculi pte breuiter pro nunc dicta sufficiant.

¶ Sequit scda pars principalis huius operis.

Uia secundum beatũ greg. angelus ẽ nomẽ officij ꝛ nõ nature. ido in hac scda pte indrñter vtar hoc noĩe angelus siue sumat ꝑ bonis angelis siue ꝑ malignis spiritib. Q̄ia em̃ q̇ naturalr pt bonus angelus etiã pt demõ nisi diuinitus ꝓhibeat. Pro declaratiõe igit eiusdẽ scde ptis erunt dubia nouem.

¶ Primũ dubiũ. Utrũ demõ possit verũ corpus assumere. Prima spica scde partis.

Errãt cũ rabbi moise qui assert ãgelos nũq̧ vera corpora assumere. Sup ista ṽba ṽa corpora nota cũ tho. in de po. dei. q. vj. ar. vij. in solu. xij. ar. q corpa illa q̇ ãgeli assumũt hñt quidẽ ṽas formas q̧tũ ad id qd sensus ꝑcipere pt q̇ sunt sensibilia ꝑ se. sic

Angelus nomen officij nõ nature

VI

colo2 ⁊ figura. non aũt quantũ ad naturã speciei. nõ
em̃ demon apparens in figura hoĩs vel hirci ẽ verus
homo vel verus hircus Sed hec faciũt demones. sic
pt haberi ex vbis tho. ea. q. vt suã familiaritatez ad
nos extendãt. ideo nobis p co2po2 assumptõem suo
mõ pformant̃ Errant igit̃ cũ rabbi moise qui assert
angelos nunq̃ꝫ vera co2pa assumere. ex ipso eĩ noĩe
quo scriptura vtit̃ dat̃ intelligi q̃d significet̃ vt res
gesta ⁊ quid p modũ ꝓphetice visionis vt dt tho. vbi
supra. Cũ em̃ aliq̃ apparitio p modũ visionis dꝫ in-
telligi ponunt̃ aliq̃ verba ad visionẽ ptinentia. sicut
qd dr ezechi. viij. Eleuauit me spũs inter celũ ⁊ ter-
rã ⁊ adduxit me in hirlm in visionib9 dm̃. vñ pꝫ ꝙ
illa q̃ fieri simplr narrant̃. ⁊ simplr dñt intelligi eẽ
gesta. sic aũt legit̃ de pluribꝫ appitionibꝫ in veteri te
sta. hec ille Scriptura aũt diuina vt dt tho. pte. j. q.
lj. art. ij. sic introducit interdũ angelos apparere vt
cõiter ab oĩbꝫ viderent̃. sic angeli appentes abrahe
visi sunt ab eo ⁊ a tota faĩlia eius. a loth. ⁊ a ciuibꝫ
zodomo2. Silr angelus q̃ appuit thobie ab oĩbꝫ vi
debat̃ Ex quo manifestũ fit hmõi ptigisse sm co2po-
reã visionẽ qua videt̃ id qd positũ est extra videntẽ
vnde ab oĩbꝫ videri pt. tali aũt visione nõ videt̃ ni
si co2pus Cũ igit̃ angeli neq̃ꝫ co2pa sint neq̃ꝫ hẽant
co2pa naturalr sibi vnita vt ex dictis ptꝫ. relinquit̃
ꝙ interdũ co2pa assumant. hec ille. De demonibus
etiã nulla ẽ ambiguitas. nisi fo2te apud illos quo2ũ
ymaginatio nõ transcendit ptinuũ. Persuadet em̃
dyabolus sm tho. in questionibꝫ de malo. q. iij. arti.
iiij. hoĩ aliquid duplr. visibiliter. s. ⁊ inuisibiliter.
Uisibiliter quid. sicut cũ in aliq̃ visibili specie hoĩm

De Corporea Visione Angelorum

sensibiliter apparet ⁊ ei sensibiliter loquitur ⁊ persua-
det pctm̄. sicut temptauit primū hoīem in paradiso in
specie serpentis. xp̄m in deserto in aliqua specie sen
sibili ei apparens. ⁊. j. ij. q. c. ar. iij. in solutōe tercij
argu. dicit idem tho. ꝙ egiptij colebant oues ⁊ hyr-
cos venerabantur. q2 in eoꝝ figura demones appare
bant. hec ille. Ex quo infertur ꝙ nō est ɔtra ca. Epi.
xxv. q. v. dicere ꝙ demones interdū sensibilr ⁊ visi
biliter apparēt hoībus ⁊ cū eis realiter loquantur. Ip
sum namqꝫ capi. in quatuor ptes diuiditur. sicut pꝫ p
glo. in qua formaliter sic hr̄. Epi. In prima pte dr
ꝙ epi laborare deberent vt sortilegā ⁊ magicā artē
de suis prochijs extirparent. In scđa reprehenduntur
specialr quedā mulieres q̄ dicunt se de nocte eq̄tare
cū dyana. i. dea paganoꝝ. In tercia ꝙ dyabolꝰ ita
deludit eas ꝙ se credunt pati in corpe qđ in aīo pa
tiuntur. ⁊ ꝙ tm̄ in aīo pbat autoritate ezechielis pphe
te ⁊ pauli. In quarta dr ꝙ qui talia credit nō est fide
lis cū nulla possit fieri mutatio sine creatore qui oīa
fecit. Hec predicta glo. ex q̄ satis apparere pt ꝙ di
ctum ca. Epi non loquitur de modernis hereticis q̄ in
vigilia demones inuocāt. ipsos adorant. ab eis rn̄sa
prestolantur ⁊ acceptant. ipsis tributū soluunt. ⁊ qđ
beluaꝝ excedit ferocitatē interdū pprios natos ⁊ fre
quenter infantes alienos demonibꝫ immolāt ad vo
mitū illoꝝ redeūtes. de quibꝫ regnis ait pphēta ps.
cv. Immolauerūt filios suos ⁊ filias suas demonijs.
effuderūt sanguinē innocentē sanguinē filioꝝ suoꝝ
⁊ filiaꝝ suaꝝ q̄s sacrificauerūt sculptilibꝫ chanaā Ui
tinā in suis terminis maneñ. ca. Epi iuxta canonicas
sanxiones diligentiꝰ practicaretur Exo. xx. ⁊. xij. ca.

Demones sensibilr Apparere

Delusio Diaboli

Demonijs nō sacrificandum.

In q̄bꝫ sic dr̄ Nō habebis deos alienos. ⁊ q̄ imolat dijs p̄terq̄ soli deo occidet. ⁊ ponit ibi dijs .i. demonijs q2 oēs dij gentiū demonia Dij eni alieni vocant q̄libet creatura tāq̄ ds ab hoie venerata Jō exponit dijs .i. ydolis ⁊ reputant dij ab ydolatris p̄ imolatione q̄ eis p̄hibet ibi ⁊ sub pena mortis. ⁊ intelligitur p̄hibita oblatio sacrificatio thurificatio ⁊ alia q̄ fiebāt ipi do directe ⁊ debite. ꝟba sunt Nicho. de lyra. in dicto. c. xx. Et iō tales sine mīa occidunt. siue fit vnus hō siue vna ciuitas oīa in igne ꝯburūt vt dixit textus formalr̄ deutrono. xiij. vbi exponit nicho. de lyra. aduerbiū stati .i. sine mīa dū tn̄ fuerit conuictus ⁊ ꝯfessus Et potest videri totū dictuꝫ. ca. q2 in maiori pte ē canonisatū in. xxxiij. q. v Si audieris vbi sic formalr̄ dr̄. Si audieris in vna de ciuitatibꝫ q̄s dn̄s ds tuus dabit tibi inhabitare illic dicentes Eamus ⁊ ꝟuiamus dijs alienis. dos quos nō nosti interficiēs necabis oēs q̄ sūt in ciuitate cede gladij ⁊ incēdes ciuitatē igni ⁊ erit sine hitaculo ineternū nō reedificabit vt auertat ds ab idignatiōe ire sue ⁊ dabit tibi mīaꝫ ⁊ miserebit si exaudieris vocē dn̄i di tui ⁊ ꝟuaueris eꝰ p̄cepta Cuiꝰ p̄cepti vigoris me dr̄ mathathias īterfecit eū q̄ ad arā sacrificaturus ydolis accesserat. q̄ si añ aduentū xp̄i circa deū colēduꝫ ⁊ ydola sp̄nenda hec p̄cepta ꝟuata sunt. q̄nto magis post aduentū xp̄i circa deū colenduꝫ seruanda sunt qn̄ ille vemens non solū ꝟbis hortatus fit. sed etiaꝫ facto. vt in dicto capitulo. Quantum peccatuꝫ ydolatrie fuerit grauiter punitum. patꝫ in illis qui fecerūt vitulū in oreb. ⁊ ceciderūt in vna die. xxiij. milia Exodi. xxxi. ⁊ prima corinth. x. capi. Saul quoq̄

mortuus est ꝓpter iniqtates suas eo ꝙ preuaricatus
sit mandatū dn̄i qđ ꝑceꝑat ⁊ nō custodierit illud. sꝫ
insuꝑ etiā phitonissā ꝯsuluerit. nec sꝑauerit in dn̄o
ꝓpter qđ interfecit eū ⁊ transtulit regnū eius ad dđ
filiū ysa. j. pali. x. Salomon cū iā eēt senex deprauatum
est cor eius ꝑ mulieres vt sequeret̄ deos alienos
nec erat cor eius ꝑfectū cuꝫ dn̄o deo suo sicut cor dđ
pr̄is eius. sed colebat salomō astarten deā sidonioꝝ
⁊ chamos deā moabitaꝝ ⁊ moloch ydolū amonitaꝝ
⁊ sequit̄. Igit̄ iratus est dn̄s salomoni eo ꝙ auersa
eēt mēs eius a dn̄o deo isrl̄ qui apparuerat ei scđo ⁊
precepat ei de verbo hoc ne seq̄ret̄ deos alienos ⁊ nō
custodiuit q̄ mandauit ei dn̄s. dixit itaqꝫ dn̄s salomoni.
qr hūisti hoc apđ te ⁊ nō custodisti pactū meū
⁊ ꝑcepta mea q̄ mandaui tibi. dirūpens scindā regnū
tuū ⁊ dabo illud ꝯuo tuo. iiij. Re. xj. Et ad ochosiā
locutus ē helias. d. Hec dr̄ dn̄s. qr misisti nuncios
ad ꝯsulendū beelzebub deū accaron q̄si nō eēt ds̄
in isrl̄a quo posses interrogare ꝯmonē. iō de lectulo
suꝑ quē ascendisti nō descēdes sꝫ morte morieris.
mortuꝰ est igr̄ iuxta ꝯmonē dn̄i quē locutus ē helias
iiij. Re. j. In cronicis etiā de scōꝝ legēdis inuenimꝰ
hoc ydolatrie crimē multiplr̄ fuisse punitū. Nā siluester
papa. ij. vt fert̄ diabolo homagiū fec̄ ⁊ cū rome
in q̄dragesima ad ecclaꝫ q̄ dr̄ hirl̄m celebraret ⁊ strepitu
demonū sensissꝫ sibi mortē adeē suspirās īgemuit
⁊ licꝫ sceleratissimꝰ eēt. de mīa tn̄ dei n̄ desꝑans reuelādo
corā oibꝫ pctā sua. oīa q̄bꝫ diabolo obseq̄a p̄stiterat
iussit p̄scindi. ⁊ deīn mortuū trūcū suꝑ bigā poni
vt vbicūꝫ aīalia ipꝫ ꝑducerēt ibi sepelireī. sic fcm̄
est. sepultusqꝫ ē in eccla lateran̄. mīam ꝯsecutꝰ vt in

cronica fratris martini ordinis pdicatoꝝ habet. Julianus quoqȝ apostata in apostasia ꝯstitutus ꝛ nigromaticus effectus vt habet in legeda bti iuliani i bello ꝯtra psas sicut cronica pfati fratris martini testatur iussu pijssime matris dei miraculose occisus est. Sȝ quid de comite matisconeñ. dicemus q̄ fili morbo laborās hora prādij visibilr in pñtia mltoꝝ baronū ꝛ militū a demonibꝫ raptus trino. circa ciuitatē matisconeñ. ꝯpleto circuitu velocissiō cursu cūctis videtibꝫ miserabilr ter clamās succurrite ciues succurrite. totā ciuitatē ꝯmouit. Sicqȝ subtractus visibus hoim fcūs ē ppetuus dmonū socius. sicut ad lōgum ꝓseqt hugo cluniaceñ. Tpe etiā clemētis pape quinti. āno dm̄. M.ccc.vij. In festo sci adoardi regis Tercio Jd. octobris fuerunt capti templarij. vbiqȝ subito in toto regno frātie sub vna die Anno dm̄. M.ccc.xv. Idus maij. per archiepiscopū senonensis cū suis suffraganeis in ꝯcilio ꝓuinciali parisius ꝯgregato fuerunt sn̄ati. ꝛ iudicati tēplarij igni ex ꝓprijs ꝯfessionibꝫ tanqȝ impenitentes super nephanda ꝓfessione sua . de qua infra videbit fuerūt relicti curie seculari. ꝛ p eandē igni traditi ꝛ ꝯbusti Jtem Anno dominice incarnationis Millesimo trecentesimo vndecimo Jdeȝ papa clemens celebrās ꝯciliuȝ generale vienne supra rodamon in priuato ꝯsistorio p ꝓuisionis potius qȝ ꝯdemnationis viam ordinē milicie templarioꝝ cassauit ꝛ penitus annullauit. Jtem anno dm̄ Milesimo trecentesimo duodecimo fuit scda cessio concilij celebrata vbi supra. in qua predicta cassatio templarioꝝ fuit p summuȝ pontificem radiante ꝯcilio ꝓmulgata. rege francie

philippo cum tribus filijs suis. cui negociū erat cor di. Hec ex cronicis supradictis. Culpa aūt supradictorum templariorum fuit. quia ipsi erant grauiter infamati. specialiter super eo quod fratres eiusdē ordinis dum in ipso recipiebantur. ac interdū post receptionem eorum xp̄m negare. et in eius opprobriū supra crucem sibi ostensam spuere. et eam interdū conculcare pedibus dicebantur. Quodque generalis magister ipsius ordinis visitator frācie ac maiores ipsius ordinis preceptores necnō quamplures fratres eiusdē ordinis confessi fuerūt de heresibus supradictis. Ista repperi formaliter scripta in copia cuiusdā bulle pape clementis supradicti que reseruatur carcassone in turri regia. in qua reponuntur processus facti contra hereticos. De diebus etiā meis mgr̄ iohannes legereti presidens in venerabili concilio sabaudie fuit decapitatus. et corpus ad cephalū in patibulo suspensum pro eo quia imagines nigromanticas componebat ad maleficiendū bone memorie philippū sabaudie ducē. Quod etiam pro similibus criminibus quidā marescallus francie fuerit circa annos paucos per ecclesiā brachio seculari relictus clarissime constat Ex predictis satis patet vt videtur qualiter intelligendū sit ca. Episcopi. xxvj. q. v. Et ca. Si audieris. xxxiij. quest. v.

¶ Utrum ex quolibet elemēto demō vel angelus possit corpus assumptū formare. Scd̄a ꝑs pncipalis scd̄e ptis

Ex vno aut ex pluribus elemētis potest angelus corpus assumere. magistri aperit quod ex aere corpus assumat. verba sci tho. in de poten. dei. q. iiij. ar. ij. in solutōe argumenti. Rōem aūt sui dicti assignat. ij. sententiarum. di. viij. ar. ij. dicens. cū natura spūalis

supior sit corpali oz q sibi obediat. Non aut quantum ad formarum susceptione qr prima inchoatio formarum in materia sm qd in ea dicunt ee habilitates queda ad formas est ab opere creationis Sed eductio earum in actu est p virtutem agentium naturaliter determinatorum. Sz quantum ad motu localem pque nulla forma ponit in re mota obedit corpus virtuti spirituali. ꝛ sm hoc virtus spiritualis mouet aliquod corpus coniunctum sibi sicut motor mobile. Hec ille. Et ad propositum dicit idem tho. super Job. ad literam. corporalis natura nata est spirituali obedire nature. cuius indicium in hoc apparet Naz ad solum imperiu voluntatis mouent membra vt opus a voluntate dispositum psequatur. Quecuqz igit motu locali fieri possunt hoc p naturalez virtute. no solu spiritus boni sed etia mali facere possunt nisi diuinitus phibeant Hec ille. Cu ergo inquit idem. elementa sunt quedam corpora simplicia poteru ipsi angeli modo supradicto corpus assumere ex vno elemeto aut ex pluribo pmixtis vt ex aere corpus assumant. Nam sm tho. scdo snarum. di. viij. ar. iij. aer est maxime transmutabilis ꝛ vertibilis in quodcuqz. ꝛ huius signu est q quidam intendentes corpus a demone assuptum scindere gladio vel pfodere id efficere non valueru quia partes aeris diuisi statim continuantur. Hec ille. vbi supra.

¶ Utrum demones in assumptis corporibus videant audiant loquant ꝛ ambulent. Tercia spica tercie partis.

Oculos habent ꝛ no videbu. Aures habet ꝛ no audient Nares habent ꝛ no odorabu Pedes

bũt ⁊ non ambulabũt non clamabũt in gutture suo
ps. cxiij. Nã sicut dt tho. p. j. q. lj. ar. iij. in so. iij. ar.
Motus qui est a motore ꝯiuncto est principiũ vite.
Sic aũt non mouent corpa assumpta ab angelis q̄
angeli non sunt eoꝝ forme. vnde nec hm̃oi corpora
viua sunt. Est tñ ꝯsiderandũ cum eodẽ tho. vbi su-
pra ꝙ quidam viuentiũ habent aliquid cõe cũ alijs
operibꝰ. vt locutio que est opus viuentis ꝯuenit cuꝫ
alijs sonis inanĩatoꝝ inquantũ est sonus ⁊ ꝓgressio
cũ alijs motibꝰ inquantũ est motus. Quantuꝫ ergo
ad id qḋ in cõe vtrisqꝫ operibꝰ pñt. opa vite fieri ab
angelis per corpa assumpta. Non aũt quantũ ad id
qḋ sunt ꝓpria viuentiũ. q̄ ſm phũm in li. de somno
⁊ vigilia. cuius est potentia eius est ⁊ actõ. Vñ nihil
pt habere opus vite qḋ non hꝫ vitam que est p poten-
tiale principium talis actionis. hec ille. vnde hm̃oi
opa q̄ attribuunt angelis sicut videre ambulare loq̄
⁊c. potius dñt dici opa opibꝰ vite similia ꝙꝫ opa vite

Utrũ demones vel angeli in assumptis corporibꝰ
veraciter comedant. Quarta spica tercie ptis.

SI ꝓprie accipiat comestio comedere non com-
petit angelo. q̄ ſm thomam pte. j. q. xv. ar. iij
in solu. ad quintum argumentum. Comestio impor-
tat sumptionem cibi conuertibilis in substantiã co-
medentis quod non est dicendum de angelis cũ cor-
pora per eos assumpta vniantur eis solum vt motor
mobili. sicut supra immediate dictum est. Sꝫ quid
dicendũ est de abraham de quo legitur Gene. xviij
ꝙ tulit butirũ ⁊ lac ⁊ vitulum quem coxerat. ⁊ posu
it coram eis. Ipse vero stabat iuxta eos. Cumqꝫ co
medissent. dixerunt ad eum Ubi est sara vxor tua ⁊c

Rñdz tho. pte. iij. q. lv. in so. ad primũ argumẽ. dicens. q qr ab angelis assumpta non erant corpora viua vel aiata nõ erat comestio licet eẽt vera cibi cõteritio et traiectio in interiorẽ ptez corpis assumpti Unde et angelus dt Thobie. xij. Cũ essem vobiscum videbar quidẽ manducare et bibere vobiscũ. sed ego cibo inuisibili vtor. Hec ille. Abraha3 aũt angelis obtulit cibos estimans eos hoĩes esse in quibus tñ deum venerabat sicut solet ds eẽ in prophetis. vt augustinus dicit. xvij. de. ciuitate dei.

¶ Utrum demones in assumptis corporibꝫ possint generare. Quinta spica scde partis

Demon in assumpto corpe non pt naturaliter generare. Generatio em ppie in viuentibus signat originẽ alicuius viuentis a principio vite cõiuncte ſm rõnem similitudinis in natura eiusdem speciei. vt vult tho. pte. j. q. xxvij. ar. ij. Corpa aũt a demonibꝫ assumpta nõ sunt corpa viua sicut supra dictu3 est. nec etiã sunt eiusdem speciei cũ corpibꝫ mulieꝝ ergo naturaliter generare non possunt Sz quid dicemus ad augusti. qui in quinto. de ci. dei ita dicit. in forma multi se expertos vel ab expertis audisse cõfirmãt siluanos et sanuos quos vulgus incubos vocat improbos sepe extitisse mulieribus et earum expetisse concubitum atq3 peregisse. vnde hoc negare impudentie videt. Et genesis sexto dicitur Uidentes filij dei filias hominũ q essent pulcre acceperũt sibi in vxores. Et sequit Illeq3 genuerunt. isti sunt potentes a seculo viri famosi. Ubi dicit Josephus in libro antiquitatum. prout refert magister petrus comestor in hystoria scolastica. q multi angeli dei

mulieribꝰ coeuntes iniuriosos filios genuerunt. qui ꝓpter ꝯfidentiam magnitudinis gigantes dicti sunt a grecis. Ad augustinũ rñdet tho. in de potentia dei. q. vi. ar. viij. in solutõe quinti argu. dicẽs in forma Angelis bonis nunqꝫ generare attribuit. Sed de demonibꝰ duplex est opinio. Quidã enim dicunt ꝙ demones nullo modo generare pñt in corporibꝰ assumptis. Quibusdam tñ videt̃ ꝙ generare pñt. nõ quidem per semen a corpe assumpto decisum. vel ꝑ virtutem sue nature. sed per semen hoĩs adhibitum ad generatõem ꝑ hoc ꝙ vnus ⁊ idem demon fit ad viꝝ succubꝰ ⁊ semen ab eo receptũ in mulierẽ transfundit ad quã fit incubꝰ. ⁊ hoc satis rõnabiliter sustineri potest. cũ etiã ⁊ alias res causent ꝓpterea semina adhibendo. vt augusti. dt. tercio de trinitate. hec thomas vbi supra. Ad iosephũ siue ad historiã scolasticam respondet dñs petrus de palude ordinis predicatoꝝ sup scdo sñiaꝝ. di. viij. ar. ij. in forma. Quarta questio est de generatione ꝙ angeli nõ generant vt quidã dicũt. vel si ẽ veꝝ vt velle videt̃ augustinus xv. de ciuitate dei. oꝫ ꝙ prius accipiant semen ab hoĩe ⁊ deinde transfundant in mulierẽ vt sic ille qui nascitur non sit filius demonis. sed hominis. Et cõtingit tales viros esse potentes. ⁊ optime ꝯplexionatos. quia sciunt proportõnẽ seminis viri ad semẽ mulieris ⁊ constellationẽ adinuentam ⁊ fomenta adhibere ad ꝯseruationẽ seminis. quibus cõcurrentibus rõnabile est sic generatos esse robustissimos. hec pe. de palude. Si quis aũt dicat ꝙ semẽ animalis precipue ad generationẽ operetur ꝑ calorẽ veꝝ ĩ dicit. Si aũt demõ portaret semen ꝑ aliquã magnã

distantiā īpossiblie videt̄. quin naturalis calor eua
poret̄. ergo nō potest fieri generatio p talē modum
Ad hāc rōnem rn̄det tho. vbi sup̄ dicēs q circa eua
porationē seminis potest demon remediū adhibere.
tū propter velocitatē motus. tū adhibēdo aliqua fo
menta p que calor naturalis pseruet̄. q autē demo
nes incubi mulierū appetant cōcubitū et peragāt te
statur legenda beati bernardi dicēs. q naueti s erat
mulier quedā misera quā improbissimus incubus
demon incredibili vexauit libidine que p sanctū ber
nar. hoc modo fuit liberata. Aduemente quedā dm̄
ca die voluit vir dei ber. p edictū episcopi naueteñ.
populū in ecc̄ia accersiri inter missarū solēnia et co
mitāte reuerend̄ ganffredo carnot̄n. Et brixio. naue
teñ. epis ipse abbas ambonem ascendit et vt om̄s
qui in ecc̄ia erāt cādelas accensas tenerēt edicit qd̄
et ipse cū epis et clericis faciēs inauditos demonū
ausus publice appuit et fornicatorē spiritū qui ī tā
horrēda inquinamēta exarserat etc. ptra naturā cuz
oīm qui aderāt subscriptiōe anathematizauit. et au
ctoritate xp̄i tam ad illā q̄z ad oēs mulieres interdi
xit accessū extinctis illis sacrametalib9 luminarib9
extīcta ē deinceps tota vtus diaboli et mulieri post
pfessionē cōicanti nūq̄z postea immicus apparuit.
De succubis vo demonib9 sacer recitat iheronimus
in vitis patrū dicēs q quidā monachus prio mise
ratiōis obtentu quēdā demonē recepit in cellā suā
in fugura mulieris pulcherrime circa noctē p here
mū oberrantē requirēsq3 ei cāz errandi p heremū q̄
fuerit illa blādis sermonib9 militē xp̄i circūuemēs et
atactib9 illecebrosis emoliēs nūc mētū nūc barbā et

collū delimēs. tādē dictū monachū ad obcenos in uitauit āplexus. Inclinat stultus mēbra sua ꝛ effici tur ficut equus ꝛ mulus qb nō est intellectus. atqꝫ vbi iā carnales conabat̄ inire amplexus illa vlulatū teterrime vocis emittēs vmbra vt erat tenuis ꝛ fan tasma inter manus āplectētis elabit̄. ipmqꝫ miseꝝ fedissima cū irrisione deseruit qui regressus ad vitā secularē preda demonū effectus ē. Itē ganfridus altissiodorēn iuuenis qdē strēnuus ꝛ ad natandū ꝑ ritus circa crepusculū noctis lucēte luna in mari se balneans mulierē post se natantē ꝑ crines apprehen dit ꝛ nunqꝫ vnū ex socijs qui eū vellent iuuare inueīt eāqꝫ alloqūs nullū verbū potuit extorquere. optam aūt pallio in domū induxit. ꝛ tandē eā in vxorē du xit. increpatus tandē a socio ꝙ fantasma accepat ex pauescens arripuit gladiū ꝛ minatus in ꝯspctū eius dem mulieris filiū quē ex ea susceperat se interfectuꝝ nisi illa loqueret̄ ꝛ diceret vnde esset. Uox ve inqt tibi misero vtilē ꝑdis vxorē dū me cogis affari te cū. forē ꝛ bene tibi foret si iniunctū silentiū mihi te nere ꝑmisisses. nunc aūt deinceps me nō videbis ꝛ mox euanuit. Puer creuit ꝛ maximū balneū freqn tare ꝯsueuit. Tandē vna dieꝝ fantastica illa mulier corā multis eundē puerū siue filiū in eisdem flucti bus occurrentem rapuit. Item elmandus in libro quarto in colomēs. dioces. famosū. ꝛ magmensis palatiū reno flumīe supeminet qd vianensis nūcu patur. vbi pluribus olim congregatis principib ꝛ iudicibus illarū gentiū existentiū in illo populo ha bentiū metum ex improuiso aduentu nauicula quā collo alligatā cign9 argētea illaqꝫ trahebat cathena.

exinde miles nouus ꝛ incognitus omnibus exiliuit. ꝛ cignus nauem reduxit. miles postea nobilem vxorē duxit ꝛ liberos procreauit. Tādē in illo palatio residēs cignū aspiciens aduenientē cū eadem nauicula ꝛ cathena statim iu nauem recepit se. ꝛ vlterius non ꝯparuit. progenies eius vsqꝫ hodie ꝑseuerat in ligno venetiarū prouincia. Quidā nobilis in filuarū apice reperit mulierē speciosaꝫ. preciosis vestibꝫ adornatā. quā adamauit ꝛ duxit. Jlla plurimū balneis delectabaꝉ. in quibus visa est aliqñ a quadam puella in serpentis specie se voluptare. Jncusata vero ꝛ deprehensa in balneo disparuit. Adhuc durat ꝓgenies. Jn predictis igiꝉ ꝛ ꝯsimilibus possumus dicere vel nō fuisse veros hoīes sed fantasticos. vl nō fuisse ex tali ꝯcubitu genitos. sꝫ fallaciter aliūde suppositos siue a demone siue ab hoīe. Ea vero que fiūt ꝑ decisionē vel generationē nō possunt demones facere. licꝫ igiꝉ nouerint semina ꝯmiscere. nō iō possunt generare. qꝛ ad generationē hoīm nō solū exigunꝉ semina sed oꝑationes vtriusqꝫ. s. maris ꝛ feīe Ex ꝑmissis inferꝉ probabiliter ꝙ depositiōes ꝛ cōfessiones quarūdā mulierū. que ꝯfitenꝉ se cū demonibus coire nō sunt tanqꝫ false. ꝛ impossibiles reputāde. Diabolus eñ scdm tho. p. p̄. q. q. lxx. ar. ij. potest oꝑari ad hoc ꝙ imaginationi aliq̄ forme imaginarie presentenꝉ. Potest etiā facere ꝙ appetitus sensitiuus ꝯciteꝉ ad aliquā passionē. Dictū est eniꝫ in p̄io libro ꝙ natura corꝑalis spūali naturalr obedit ad motū localē. vnd̄ ꝛ diabolus oīa illa causare potest. q̄ ex motu locali corꝑorū inferioꝝ prouenire possūt. nisi virtute diuina reprimatur. Hec ille. Cū

igitur coire sit motus localis poterit demon hmoi actu exercere. nisi diuinitus phibeat. sicut supra dictuz est Rones dni bonauenture et alior doctorum solenniter loquentium qr idem concludunt breuitatis gratia ptereo ad positu. Si quis aut dicat quod actus venerei non fiunt sine delectatione sensibili que non conuenit demoni fm suam naturam. neqz etia potest ei conuenire rone corporis assumpti. cu tale corpus no sit viuum. Scire debet cu tho. pte prima. q. lxiii. ar. ii. in so. primi. ar. quod demones no delectant in obscenitatibz carnalium pcto quasi ipi afficiant ad delectatoem carnalem. sed hoc totum ex inuidia pcedit quod in peccatis hominu quibuscunqz delectant inquantu sunt impedimenta humani boni. Hec ille. Ex quo vt videt apparet qualiter intelligendu sit dictum Jo. cassiani in collationibz pat dicentis nullo mo credendu est spuales naturas cu feminis posse carnaliter coire. qr hoc ver est de coitu naturali cuius principiu est ad habente naturam sensitiuam. sicut supra dictum est.

¶ Ad quos fines angeli assumunt corpa. Sexta spica secunde partis.

Angeli boni corpora assumut vt familiaritatez sua nobis ondant. Mali vo vt nos decipiat. de vtrisqz angelis loquit tho. de potentia dei. q. vi. ar. vii. assignas tres rones. quare angeli corpora assumut. Prima ro qr omes ille apparitiones veteris testamenti ad illa apparitione ordinat. in q filius dei visibilis appuit vt aug. dicit. iii. de tri. Un cu filius dei veru corpus assupserit. et no fantasticu vt manichei fabulabant conuemes fuit vt etia vera corpa ageli

assumendo hominibꝯ apparerent. Scḋa rō potest sumi ex verbis dyonisij in epła quā scribit ad thy. Dicit em̄ ꝙ ideo in diuina scriptura res diuine nobis sub similitudine tradunt̄ inter alias rōnes vt totus homo q̄ꝫtū possibile est ex participatōe diuinoꝝ pficiatur nō solū intellectus capiendo intelligibilē veritatē. sed etiā natura sensibilis ꝑ sēsibiles formas que sunt velut quedam imagines diuinoꝝ. Unde similiter cū angeli hoībus appareāt ad eos pficiēdos cōueniens est vt nō solum intellectū illuminēt ꝑ intelligibilē visionem. sed etiā imaginationi prouideant ⁊ exteriori sensui ꝑ imaginariam ⁊ ꝑ corpalem visionē corpoꝝ supra assumptoꝝ. Unde ⁊ hec triplex visio assignat̄ ab augustino. xij. sup ꝑ gen̄. ad litteram. Tertia ratio potest esse quia ⁊ si angeli natura sint nobis supiores. ꝑ gratiaꝫ tamē adipiscimur eoꝝ equalitatē ⁊ societatē. sicut habet̄ Math. xxij. Erunt sicut angeli in celo. ⁊ ideo vt suam familiaritē ad nos extendant nobis suo modo ꝑ corporum assumptionē conformant̄ vt quod nostrū est accipiētes nostrū intellectū in id consurgere faciāt quod ꝓpriū est ipsoꝝ sicut ⁊ filius dei dū ad nos descendit ad sua nos eleuauit. Demones aūt qui in angelos lucis se trāsformant quod boni angeli ad nostrū pfectū faciūt ipsi ad deceptionē facere moliunt̄. Hec ille. De demonū deceptiōe breuitatis gratia breuiter referā illud quod legenda scī petri ad vincula testatur dicēs. Ne diu ecce in spē moysi diabolus iudeis in creta apparēs dū eos ꝑ mare pede sicco ad terrā ꝓmissiōis se duce ꝓmittit pducere innūeros necat Animaduersū aūt est a q̄busdā hoc esse portentū an

tiqui serpentis a dña mundi cum octouiaz plausibꝰ exturbati sic iniuriam suam vindicantis.

¶ Utrū angelus sua naturali virtute possit hominē de loco ad locum corporaliter transferre. Septima spica secunde partis.

Angelus siue bonus siue malus. nisi diuinitus ꝓhibeatur sua naturali v̄tute potest hoīem corporaliter de loco ad locum etiā plurimū distantem baiulare. Nam ſm thomam parte. j. q. xx. articulo tercō. Natura inferior in sui supremo attingitur a natura superiori. Natura autem corporalis est infra natură spūalem Inter aūt oēs motus corporeos pfectiorē motus localis. vt ꝓbatur in. viij. phisicorū qr mobile ſm logicū nō est in potentia ad aliqđ intrinsecū inqūtum hmōi sed solū ad aliquid extrinsecuz .s. ad locū. Unde ꝛ philosophi posuerunt suprema corpa moueri localiter a spūalibꝰ substantijs. Unn videmus ꝙ aīa mouet corpus primo ꝛ pūcipaliter motu locali Et si quis dicat ꝙ nō est simile de motu quo anima mouet corpus sibi naturaliter vnitum. ꝛ de angelo cui non potest vniri corpus vt materia forme. Respondet thomas vbi supra. in solutōe ad terciū ar. dicens. ꝙ angeli hñt virtutem minus cōtractam q̄ȝ anime. vnde virtus motiua anime cōtrahitur ad corpus vnitū quod p eam viuificatur quo mediāte alia potest mouere. Sed v̄tus angeli nō est cōtracta ad ad aliquod corpus. vnđ potest corpora nō cōiūcta localiter mouere. Hec ille. Et hoc patet danielis vltimo. vbi sic dicitur. Erat aūt abacuch propheta in iudea. ꝛ ipē coxerat pulmentum ꝛ intriuerat panes in alueolo. ꝛ ibat in campū vt ferret mes-

foribus. Dixitq angelus dñi ad abacuch. Fer prã-
diũ quod habes in babilonem danieli qui est in lacũ
leonũ. Et apprehendit eum angelus domini in verti
ce eius ꝛ portauit illũ in capillo capitis sui posuitq
eum in babilonem sup locuz in impetu spiritus sui.
Et clamauit abacuch dicens Daniel serue dei tolle
prandiũ quod misit tibi deus. Et ait daniel. Recor-
datus es mei domine deus meus. ꝛ non dereliqui-
sti diligentes te. Surgensq daniel comedit. Por-
ro angelus domini restituit abacuch confestim in lo
cum suum. Et si quis dicat ꝙ bonus angelus potest
que predicta sunt facere non autem malus. talis lo
quitur contra veritatem euangelicam Mathei enim
quarto capi. sic legit. Tunc assumpsit eum diabo-
lus. s. christum in sanctã ciuitatem ꝛ statuit eum su
pra pinaculum templi. Et infra. iterũ assumpsit eũ
dyabolus in montẽ excelsum valde ꝛ ostẽdit ei om-
nia regna mundi. Simon etiã magus vt in gestis
principum apostolorũ narratur. statuto die montẽ
capitolium ascendit. ac statuto die volare cepit. sed
de rupe exiens ꝛ mirari populus ac venerare cepit.
plurimisq dicentibus dei esse potentiam non homi
nis. ꝙ cum corpore volaret ad celum nihilq tale cri
stum fecisse. Tunc petrus cum lacrimis orans ait.
Adiuro vos in nomine iesu christi angeli sathane q̃
eum fertis vt dimittatis eum. ꝛ statim in voce petri
dimissis a demonibus corruit. ꝛ confractis cruribꝫ
paulo post expirauit. Ex quibus apparet euidenter
ꝙ angeli ꝛ etiam demones possunt hominẽ de loco
ad locum baiulare corporaliter. quare vt videtur stã
dum est depositionibus ꝛ confessionibus illorũ qui

ꝯfitentur se a demonibꝰ non solum de nocte. sed eti-am de die transferri corpaliter de loco ad locum. nisi aliud ꝯtrarium obsistat.

¶ Utrū angelus possit ciuitates ⁊ opida funditus euertere. hoīes etiam interficere. tonitrua. choruscationes. grandines. pluuias ⁊ aeris intemperiem ꝑuocare. Octaua spica secunde ptis.

Quecunqȝ solo motu locali fieri pñt hec per naturalem virtutē non solum spūs boni. sed etiā mali facere possunt nisi diuinitus ꝓhibeanť. Unde ꝯsiderandū est cum tho. in expositōe literali sup iob ꝙ cum omnis aduersitas iob sit per sathan inducta necesse est ꝯfiteri ꝙ deo ꝑmittente demones possunt perturbatōem aeris inducere. ventos ꝯcitare, ⁊ facere vt ignis de celo cadat. Quamuis autē materia non obediat ad nutū angelis neqȝ bonis neqȝ malis ad susceptōem formaꝝ sed soli creatori. tñ ad motū localem corpalis natura nata est spūali obedire. cuius iudicium in hoc apparet. Nam ad solum imperium voluntatis mouenť membra vt opus a voluntate dispositum ꝓsequanť. Quecunqȝ igiť solo motu locali fieri pñt hec per naturalē virtutē non solū spūs boni sed etiā mali facere pñt. nisi diuinitus ꝓhibeātur. Uenti vero ⁊ pluuie ⁊ alie huiusmodi aeris perturbationes solo motu vaporum resolutoꝝ ex terra ⁊ aqua fieri possunt. Unde ad huiusmodi ꝓmouenda naturalis virtus demonis sufficit. Sed interdū ad hoc diuina virtute ꝓhibentur vt non liceat facere quod naturaliter facere possunt. Neqȝ est contrarium quod dicitur Hieremie. xiiij. ca. Nunqd sunt in sculptilibus gentium qui pluant. Aliud enim est

naturali cursu pluere qd solius dei est q causas natu rales ad hoc ordinat. Aliud vo est causis naturalibus a deo ordinatis interdu artificialiter vti ad pluuiaz vel ventu interdu qsi extraordinarie pduceudum. Hec ille vbi supra. Possunt em sicut ide tho. dr. in questionibus de malo. ar. ix. in so. ad. ii. ar. Oia que fi unt visibiliter in hoc mudo fieri p demones no solu ppria vtute ipsoz sed etia mediantibus actiuis natu ralibus. Hec ille Ex his patet euidenter q angelus siue bonus siue malus potest hoiem de loco ad locuz baiulare corpaliter. per osequens videt fore standu depositionibus et ofessionibus illorum qui ofitent se per demones aliquando de die et aliquando de nocte. et in vigilia se corpaliter portari ad synagogas demo num. eade em est vtus demonum nunc que a princi pio fuit. et eadem possunt que a principio potuerunt. nisi diuinitus probibeatur.

¶ Utrum demon sua naturali vtute possit sibi ofe deratos ianuis clausis infra domos introducere. et dictis ianuis clausis remanentibus extraducere. Nona spica scde partis.

Virtus angelica. qntucunqz subtilis no pt face re q duo corpa sint simul in eode loco Na sm tho. iiii. snaz. di. xliiii. ar. ii. q. iii. Diuersitas mate rie requirit diuersitatez in situ. Et ideo videmus q qn oueniut duo corpa in vnu destruit esse ptinui vtri usqz. vt patet in mixtionibus. Non potest igit esse q duo corpora remaneant duo et tamen sint simul nisi vtriqz conseruet esse distinctum principium quod prius habebat scdm quod vtruqz erat ens indiuisuz in se diuisum vero ab aliis Hoc autem esse distinctu

dependet a principijs essentialib⁹ rei. sicut a causis primis sꝫ a deo sicut a causa prima. Et q꞉ causa prima potest ꝯseruare rem in esse cessantib⁹ causis secūdis vt pꝫ per primam ꝓpositōem libri de causis. ideo diuina virtute ⁊ ea sola potest fieri vt accidens sit sine subiecto. vt pꝫ in sacramento altaris. Et similiter diuina virtute fieri potest ⁊ ea sola ꝙ corpori remaneat esse distinctum ab alio corpe. q̄uis eius materia non sit distincta in situ ab alterius corpis materia. ⁊ sic miraculose fieri pt̄ ꝙ duo corpora sint sil' in eodē loco. Et sic beata virgo miraculose filiū suū peperit. sed in illo ptu oportuit duo corpa esse simul in eodē loco. q꞉ corpus pueri exiens claustra pudoris nō violauit. Dñs etiam intrauit ad discipulos ianuis clausis Unde aug. dicit sup' Jo. Moli corporis vbi diuinitas erat ostia clausa non extiterunt. Jlle quippe non obstantib⁹ eis intrare potuit quo nascente virginitas matris inuiolata permansit. Et idē dicit gregorius in quadaꝫ omelia de octauis pasche Hec ille. Ex premissis infert ꝙ nullo mō est credēdum ydolatris modernis etiam si sponte ꝯfiteant ꝙ ipsi ianuis clausis demone operante intrent domos ad pueros occidendos. ꝙ etiam intrēt cellaria clausa ad bibendum. Non enim est in potestate demonis facere ꝙ duo corpora sint simul in eodem loco. sicut immediate supradictum est. Aliter tamen est dicendum ⁊ aliter iudicandum. vbi demon portas vel fenestras. vel talia huiusmodi aperiret. Hec enim angelus siue bonus siue malus facere potest sua naturali virtute nisi diuinitus prohibeatur. Legimus eniꝫ Actuum. vj. ꝙ angelus domini per noctez aperiens

ianuas carceris et educens apl'os dixit Ite et stātes loq̄mini plebi oīa v̄ba vite huius. qui cū audissent intrauerūt diluculo in templū et docebāt Aduenieñs aūt p̄inceps sacerdotū et qui cū eo erāt ꝯuocauerunt ꝯciliū. et oēs seniores filioꝝ israel et miserūt ad carcerē vt adducerent. Cū venissent aūt ministri et apto carcere nō inuenissent illos. reuersi nūciauerūt dicentes. Carcerē quidem inuenimus clausum cū oī diligentia et custodes stantes ad ianuas. Apientes aūt neminē inuenimus ītus. et infra .xij. c. Petrus quidē seruabat in carcere. Oratio autē fiebat sine intermissione ab eccl'ia ad deū p eo. Cū aūt p̄ducturus eū eēt herodes in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinctus cathenis duabus et custodes añ ostiū custodiebant carcerē. Et ecce angelus dñi astitit et lumē refulsit in habitaculo. percussoq̄ latere petri excitauit eū dicēs Surge velociter et ceciderūt cathene de manib9 eius Dixit aūt angelus ad eū. Precingere et calcia te caligas tuas Et fecit sic Et d'r illi. Circūda tibi vestimentum tuū et sequere me Et exiens sequebat eū. et nesciebat q2 verum est qd' fiebat per angelum. Extimabat autem se visū videre. Transeuntes autem primam et secundam custodiam venerunt ad portam ferreā que ducit ad ciuitatem que vltro aperta est eis et exeuntes processerunt vicum vnum. Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum et eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeorum. Sed dicunt quidā quo modo potest angelus vel demon aperire carceres. qui non videntur posse aperiri sine tactu manuum.

quibꝰ angeli carent. Rñsio ſm doctores. duplex eſt
ꝯtactus. ſ. molis ꝛ virtutis. Primo ꝯtactu apiunt
hoīes carceres ꝛ ſimilia. qḋ ꝯtingit ꝑpter imꝑfectō
nem anime rationalis que in hmōi operationibꝰ vti
tur manu tanq̄ʒ inſtrumento corporali. angeli ꝛ de-
mones quoꝝ virtus eſt ita ꝯtracta ſicut virtus anime
rationalis ſolo cōtactu virtutis carceres ꝛ talia hu-
iuſmodi aperire poſſunt. Hic aūt contactus virtu-
tis maniſeſte ꝛ ad ſenſum patet in lapidibꝰ precioſ.
Unde dominus albertus magnus ordinis predicato
rum in. ij. libro ſuoꝝ mineraliū tractatu primo. ca.
ſic dicit in forma. Expertū eſt ſapientiſſime qm̄ ma-
gnetem videmus ferꝝ attrahere ꝛ adamantē illam
virtutem in magnete reſtringere. Hec ille. Conſtat
aūt magnetem ꝛ adamantē manibꝰ carere. quare cō
cedendū videt̄ ꝙ demones qui ſunt omnibꝰ corpori
bus ſuperiores poſſunt ſine manibꝰ ſibi cōfederatis
ianuas aperire. ꝛ illos ad occidendū infantes indu
cere. Demones enim de perditione hoīm gaudent ꝛ
plurimum delectant̄ in oblatione ſanguinis huma-
ni. ſicut dicit magiſter in hiſtorijs ſcolaſticis Ad qḋ
facere videtur qḋ ſcriptuʒ eſt pſalmo. cv. ꝛ ſupra al
legatum eſt. Immolauerunt filios ſuos ꝛ filias ſu-
as demonijs. ꝛ effuderunt ſanguinem innocentem
ſanguinem filioꝝ ꝛ filiaꝝ ſuaꝝ quas ſacrificauerunt
ſculptilibꝰ chanaan. Super quo ſic dicit magiſter
nicholaus de lyra. Ex hoc apparet vehementia pecca
ti ydolatrie in filijs iſrahel. qꝛ non ſolum immolant
demōnijs animalia ſicut in cultu diuino. ſed etiam ꝓ
lem ſuam quam naturaliter diligunt ꝛ ꝯſeruant bru
ta animalia quantumcunq̄ʒ ferocia. Et hec de ſecun

da huius opusculi particula dicta sufficiant.

¶ Sequitur tercia pars huius libri.

Quoniaz aristoteles nullam inuenit in tota sua phia fecisse de demonibꝫ mentionem. sicut dt tho. in tractatu de angelis Putauerūt quidem ꝙ effectus magicaꝝ artiuz essent a corporibꝫ supcelestibꝫ. ⁊ ꝙ demones nihil essent in reꝝ natura sicut tangit tho. pte prima. q. cxv. ar. v. Sed qꝛ hanc positionē vra fides repudiat p quā angelos de celo cecidisse ⁊ demones esse credimus Ideo in hac tercia pte p̄sentis opusculi veritate fidei supposita quatuordecim mouebunt dubia. vt patet in tabula

¶ Primū dubiū. Utrum artes magice p demones sint inuente. Prima spica tercie partis

Artes magicas zabulon inuenit ⁊ inter hoies zoroastes rex bragmanoꝝ eas primus practicauit. Pro prima parte huius ppositionis facit Canon. xxvj. q. v. c. Episcopi. vbi formaliter sic habetur Episcopi eoꝝ qꝫ ministri oibꝫ modis elaborare studeant vt pniciosam ⁊ a zabulo inuentam sortilegam ⁊ magicam artē a prochijs suis penitus eradicent Pro scda istius ppositōnis pticula ē ysodorus in libro. ethi. li. viij. ⁊ tho. de po. di. q. vj. ar. x. sic dicēs Cōstat ꝙ huius effectus artiū magicaꝝ p aliquos exteriores spūs fiūt. nō aūt p spūs iustos ⁊ bonos qđ qdem ex duobꝫ pꝫ Prīo qꝛ boni spūs familiaritatem suam sceleratis hominibus non exhiberent quales sunt plerumqꝫ magicarum artium executores Secundo ꝙ non coopararentur hominibus

ad illicita perpetranda. quod plerisqꝫ fit per magicas artes. Restat ergo hoc fieri per malignos spūs quos demones dicimus.

¶ Utrū liceat christiano uti magicis artibus. Secunda spica tercie partis.

Artes magice diuino iure sunt ꝓhibite. Unde Leuit. xix. precipiendo dr. Non declinetis ad magos. nec ab ariolis aliquid sciscitemini. Talis eñ sciscitatio vt vult tho. scda scde. q. xcv. ar. iiij. ē illicita duplici rōne. quarū prima sumit ex pte principij dīnationis qd. s. est pactū expresse cū demone initū per ipsam demonis inuocatōem. et hoc est omnino illicitū. Unde ꝯtra quosdā dr ysa. xxviij. Dixistis ꝑcussimus fedus cū morte et cū inferno fecimus pactū. Et adhuc grauius esset si sacrificiū vel reuerētia demoni inuocato exhiberet. Scda rō sumit ex pte euentus futuri. Demon eñ qui intendit ꝑditōm hoīm ex hmōi suis rñsis. etiā si aliqñ vera dicat intendit hoīes assuefacere ad hoc ꝙ ei credat. Et sic intendit ꝑducere in aliqd qd sit saluti humane nocinum. Uñ anastasius dt exponens illud Luc. iiij. Increpauit illū dicens. Obmutesce et exi ab illo. dixit ꝙ vera quantūcunqꝫ fatet demon. ꝯpescebat tñ dñs eius sermonē. ne simul cum veritate etiā suam iniqtatem ꝓmulgaret. vt nos etiā assuefaciat ne curem⁹ de talib⁹ etiam si vera loqui videat. Nephas eñ est vt cum absit nobis scriptura vera. a dyabolo instruamur. hec ille. Ex premissis pꝫ ꝙ non licet xpiano magicis artib⁹ vti Nam vltra premissa vt dt Tho. contra gen. li. iij. ca. lxxxiiij. Aliqui legunt in execucione artium barū pueros innocentes occidisse.

¶ Utrum opa q̄ fiunt p artes magicas fiant v̄tute corꝑ celestiū vel v̄tute demonuȝ. Tercia ꝓpõ tercie ptis

OPera q̄ fiūt p artes magicas nō pn̄t fieri sola v̄tute corpoꝝ celestium. ¶ Non em̄ est possibile sicut dīt tho. ꝯtra gentiles libro. iij. c. xj. Ex aliquibꝰ pricipijs corporeis intellectū causari Impossibile est ergo ꝙ effectus qui sunt ꝓprij intellectualis nature ex virtute celestis corporis causent̄. In hmōi aūt opationibꝰ magoꝝ apparent quedā ꝓpria nature rōnalis opera Reddūt em̄ responsa de furtis sublatis ⁊ de alijs hmōi que nō pn̄t fieri nisi p intellectū ¶ Non igit̄ est v̄ꝑ oēs hmōi effectus ex sola virtute corpoꝝ celestium causari. P̄terea ipsa loquela ꝓprius est actus rationalis nature. Apparent em̄ aliquando colloquentes hoībꝰ in p̄dictis opationibꝰ ⁊ rōcinantes de diuersis Non ē igit̄ possibile ꝙ hmōi fiant sola virtute corporum celestium Hec ille Restat igit̄ hoc fieri per malignos sp̄us quos demones dicimus. sicut allegat̄ in fine prime ꝓpositionis huius opusculi. parte tercia.

¶ Utrū apparētie que fiūt p p̄dictas artes fiant ꝺm imaginationem tm̄. Quarta ꝓpõ tercie ptis

QUius apparentie sunt non ꝺm imaginationem tm̄. sed etiaȝ ꝺm sensum exteriorem. ¶ Non em̄ vt dixit tho. contra gentiles. c. xxij. Alicui apparēt forme imaginate quasi res vere nisi fiat alienatō ab exterioribꝰ sensibꝰ. qꝛ non potest esse ꝙ similitudinibꝰ attendat̄ tanq̄ rebꝰ nisi ligato iudicatorio sensus. hmōi aūt appitiones ⁊ collationes fiūt ad homines qui libere vtunt̄ sensibꝰ exteriorbꝰ ¶ Nō igit̄ est possibile ꝙ hmōi visa vel audita sint scd̄m imagi-

natione͂ tm͂. Preterea ex aliquibꝫ formis imagina/
tis nõ pt alicui ꝑuenire intellectualis cognitio vltra
facultate͂ naturale͂ vel acquisitã sui intellectus. qd in
somnijs pꝫ in qbꝫ si sit aliqua ꝓsignatio futuroꝝ nõ
quicꝫ videt somnia eoꝝ significata intelligit. Per
hmõi aũt visa vel audita q̃ appent in opibꝫ magoꝝ
plerũqꝫ aduenit alicui intellectual' cognitõ aliquoꝝ
q̃ sui itellectus facultate͂ excedũt. sicut reuelatio ocu
loꝝ thesauroꝝ. maifestatio futuroꝝ. Et qñqꝫ etiã de
aliqbꝫ documẽtis scie alicuius vera rñdent. Oportet
ergo vel ꝙ illi appentes ⁊ colloqntes non videant
sm imaginatione͂ tantũ vel ꝙ salte͂ hoc fiat vtute ali
cuius intellectus supioris ꝙ homo per hmõi imagi
nes in cognitione͂ taliũ adducatur.

Utrũ aliqui hoĩes sua natiuitate ex vtute stellaꝝ
sortiantur p̃ ceteris magicarum artium virtutem.
Spica quita tertie partis.

Magi sua natitate ex vtute stellaꝝ nõ sortiant̃ p̃
ceteris hoibꝫ magicaꝝ artiũ vtute͂. vñ tho. ad
ꝓpositũ formal'r sic loqt̃ ꝯ gẽtiles li. iij. c. xxij. si qs
aũt dicat ꝙ hmõi hoĩes sua natiuitate ex virtute stel
laꝝ sortiunt̃ pre ceteris virtute͂ predictã. ita ꝙ quã
tumcunqꝫ alij instruant̃ qui hoc ex natiuitate nõ ha
bent. efficaces in hmõi apparitionibꝫ esse non pñt.
Primo quide͂ dicendũ est ꝙ corpa celestia super in
tellectũ imprimere non pñt vt supra oñsum est. Nõ
igit̃ ex virtute stellaꝝ sortiri pt intellectus alicuius
hanc virtute͂ ꝙ repñtatio sue ꝯceptionis p voce͂ sit
aliud effectiua. Si aũt dicat̃ ꝙ imaginatio aliquid
in ꝓlatõe vocũ significatiuaꝝ opat̃ super quam pñt
corpa celestia imprimere. cũ eius operatio sit per or

ganū corporale. Hoc nō potest esse cāusa ad omnes effectus qui p hmōi artes fiunt. ostēsum est enī q nō possunt omēs effectus vtute stellarū produci. ergo nō ex vtute stellarū aliquis sortiri potest hāc vtutē, vt eosdē effectus pducat. Relinquit ergo q hmōi effectus pplean͂t p aliquē itellectū ad quē sermo seu vox huiusmōi pferētis dirigit. Huius aūt signū est. nam hmōi significatiue voces quibȝ magi vtūtur inuocatiōes sunt supplicatiōes adiuratiōes aut etiā impia quasi ad alterū colloqntes. Hec ille. Ad ppositum clare loquit legēda beati āthonij vien. dicēs q duo phi despicientes btm anthoniū velut imperitū ꝛ sine literis. Uerū volētes eū ac si nil amplius ledere potuissent saltē de cella sua magicis prestigijs ꝛ circūuentiōe demonū pturbare spūs eis nequissimos miserūt ad impugnatōnē morsu liuoris adducti eo q maxime hoīm turbe ad eū velut famulū dei pueniret. Cū qȝ illo nūc quidē iprimēti pectori suo ꝛ frōti signaculū crucis nūc vo oratiōi suppliciter icūbente ne approximare quidē dirissimi demones eidē prorsus auderēt atqȝ ad eos qui illos direxerāt absqȝ vllo reuertent effectu. Et alios illis in nequitia vehemētiores rursus mitterēt ibidē ipis in cassū expēdētibus vires atqȝ inaniter redeūtibȝ potētiores nihilominus aduersus xpi vtutē. iterꝝ destinati nihil penitus preualuerūt ꝛ nihil pfecerūt. tales tanteqȝ insidie tota magica arte q̄site vt p hec euidentissime pprobarēt magnā pfessioni xpianoꝝ inesse vtutē vt senes tūā potētes vmbre q̄s estimabāt solē lunāqȝ si ad eos directe fuissēt obducere potuisse cū huc nō solū nihil ledere. sȝ ne ad pūctū qdē ꝺ monasterio suo valuerūt p

turbare. Cūcꝫ ꝓ hac administratione ꝯfestim venientes ad beatū anthoniū īpugnationū suarꝫ magnitudinē ⁊ cās atqꝫ insidias patefecissent liuoris occulti xpianos se fieri ꝓtinus poposcerūt. reqsita aūt a predicte impugnationis die asseruit se amarissimis cogitationum stimulis tunc fuisse pulsatum.

Utrum virtus imaginum nigromanticarꝫ ⁊ astronomicarum artificialiter factarꝫ sit a stellis vel a demonibꝫ. Sexta spica tercie partis.

Uirtus supradictarꝫ imaginū nō est a corpibus celestibꝫ. sed a demonibꝫ. Nam ſm scūm tho. scda scde. q. ar. ij. in solu. ar. Corporꝫ artificialium forme ꝓcedunt a ꝯceptione artificis. ⁊ cum nihil aliud sint qꝫ ꝯpositio. ordo ⁊ figura. vt dr in primo phisicorꝫ. non possunt habere naturalem virtutem ad agendū. Et inde est ꝙ ex impssione celestiū corporꝫ nullā virtutem sortiunt inqꝫtum sunt artificialia. sed solū ſm materiā naturalē. Est falsuꝫ igit qđ porphirio videbat vt aug. iiij. de ci. dei. Herbis ⁊ lapidibꝫ ⁊ aīantibꝫ ⁊ sonis certis quibusdā vocibꝫ ⁊ figurationibꝫ atqꝫ figmentis quibusdā etiā obseruatis in celi ꝯuersione motibus syderū varijs effectibus exequendū quasi effectus magicarū artiū ex virtute corporū celestiū ꝓuenirent. sed sic aug. ibidē dr totū hoc ptinet ad ludificatores aīarū sibi subditarꝫ. vnde etiā imagines quas astronomicas vocant ex opatione demonū hñt effectū. cuius signū est ꝙ necesse est eis inscribi quosdā caracteres qui naturalr nihil opant. Non eñi est figura actionis naturalis principiū. sed in hoc distāt astronomice imagines a nigromāticis ꝙ ī nigromāticis fiūt expsse īuocatō

nes ⁊ vestigia quedā vnō ptinēt ad expssa pacta cū demonibꝰ inita. sed in aliqs imaginibꝰ quedā tacita pacta. Hec ille. Opinioni aūt sci tho. obuiare videtur ꝙ moises tāq₃ astroꝝ vir pitus imagies sculpsit in gēmis hmōi efficacie vt altera memoriā₃ altera obliuionē afferret. hc recitat magister petrus comestor in hystoria scholastica sup illo vbo. Jurgati sūt aaron ⁊ maria. Numeri. xij. Ad hoc videt dicēdū ꝙ hmōi imagines moises sculpere potuit. nō q₂ magus. fuit ei teste aplo fidelis i oi domo dei. Hebre. xi. c. sed tanq₃ verus astrologus. q₂ vt scūs lucas euāge. d eo loquit. pitissimus fuit in oi sapiētia egiptiorū actuū vij. c. Et ideo eligere potuit aliqs gēmas preciosas vtute corporū celestiū naturalr pductas ad hmōi effectus pprios. lic₃ eñ corpa celestia nō possint directe imprimere i itellectū ⁊ volūtatē Jmprimere tñ possūt i vires sensitiuas cꝰ ē meōria scdꝫ qd de ipsa p nūc loquimur. quare moises absq₃ magicarū artiū auxilio potuit dictas imagines sculpere in gēmis preciosis ad predictos effectus Albertꝰ quoq₃ magnus ordinis predicatorū in libro suo. de mineralibꝰ. i tractatu de lapidibꝰ preciosis. tractatu. iij. in fi. c. vij. ita loquit in forma. Uulgatū est de istis sculpturis ꝙ sint scriptura filioꝝ israel pficiscētiū ex egipto ꝙ neq₃ ānuo neq₃ abnuo. scio eñ ꝙ legi d moise ꝙ fec anulos obliuiōis ⁊ meōrie p hmōi sculpturā. ⁊ dederit vxori sue ad se reuertēti Traditō ei pplexie b₃ mathematicas scias pmū extitisse cca egiptū A mathēaticis ā scientiis hmōi sculptura hūit exordiū Filij eī isrl i egipto diu 2uersati poterāt ibi artē hmōi imaginū didicisse. ⁊ plogā viā itineris i

solatiū tedꝗ lapides sculpsisse. Hec albertus. Sed ꝙ hec sculptura inq̄ntum figura quedā est a mathe maticis nō trahat virtutē. vbis vtar eiusdē alberti vbi supra. c. immediate precedēti. nihil addēdo. ni hilq3 remouendo. Dicit em̄ prefatus dn̄s albertus sic in forma. Nūc aūt determinemus causam quare gēme primitus a sapiētib9 sculpi ꝓcepti sūt ꝛ ꝙ sit iuuamētū in ip̄is sigillis eaꝝ. Cui9 aūt cām cogno scere ex ꝓpria scia oꝫ magoꝝ quā ꝯpleuerit thot grec9 ꝛ gēma babilonicus ꝛ hermes egiptius in primis. Postea aūt mirabil'r effulsit in ea ptolo. sapiēs. ꝛ gebec hyspaleñ. Thebit aūt plene tradidit artē. ē āt pricipiū in ip̄a oīa q̄cūq3 fiūt a natura vl' arte moue ri a vtutib9 celestib9. p'io hoc de natura nō ē dubiū In arte etiā ꝯstat eo ꝙ aliqd mō ꝛ nō aū incitat cor hoīs ad faciēdū. ꝛ hoc esse nō pōt. nisi vtus celestis vt dicūt sapiētes prenoīati. ē em̄ in hoīe duplex pri cipiū opū natura. s. ꝛ voluntas Et natura q̄de regit sideribus. volūtas aūt libera ē. s3 nisi remittat trahit a natura ꝛ inclinat. ꝛ cū natura moueat motib9 sy derū. Incipit tūc volūtas ad motus syderū ꝛ figura rū inclinari. Probat ꝗplō ex opib9 pueroꝝ. q̄ liber tate volūtatis nō adhuc remittūt nature ꝛ syderū in clinatiōi. Illi em̄ ex syderū vtute ꝓōdūt ī se habili tates ad vnā artē vl' ad aliā. in q̄ si exercitet ꝑfecti efficiūt. ꝛ si reluctēt ꝛ alia exerceāt nūq3 ꝓpter na ture ad illā artē inepriā ꝑfectionē ꝯseq̄nt. Nō aūt dubitamus q̄n esse q̄d est cā aliq̄n cāe sit etiā aliq̄n cā tanti. Si igr̄ vis ꝛ afflatus sydeꝝ insluit ī quādā causalitatē artis in artifice ꝑ certo nisi īpediat influ et opib9 artis aliq̄d sue vtutis His hītis sumus ꝑ

principio q̄d etiā alibi ꝓbād ē figuras celo ꝑ priās eē figuras ⁊ a n̄ oīꝫ gn̄atoꝝ natura ⁊ arte figuras. q̄d aūt pricipiū ē in genere ⁊ ordine gn̄antiū absq3 dubio q̄litatē suā p modū cuiq3 ꝯgruū in oīb9 īfluit se q̄ntib9. Nos eñ nō intēdim9 hic de figuris methaphorice sūptis. sꝫ methaphorice de figuris ꝓut īdicāt diuersitatē gentiū ⁊ generatoꝝ in ordine ⁊ spēb9 ⁊ natura forme ⁊ materie sue bēbit. Igit̄ figura celestis causalitatē in oī figura generatoꝝ natura. ⁊ arte. eo q̄ ars. ꝓut diximus. natura est f̄m q̄ exiuit a suo celesti pricipio c9 principiū ē intellectus practicus. sic idē intellectus ē principiū artis sic diximus sepius in celo ⁊ in mūdo ⁊ phisicis. Ex his autē de necessitate ꝯcludit̄ q̄ si obseruate ad celestē figurā īprimat̄ figura ī materia p naturā vl̄ artē q̄ celestis figure aliq̄ vis influit̄ opi nature ⁊ artis Et inde est q̄ obseruate ad imagines celi p̄cipiūt̄ fieri opa ⁊ exitus atq3 introitus ⁊ īcisio vestiū. ⁊ recitat̄ a ptho. sapiēter Hinc ē q̄ scia geomācie figure pūctoꝝ ad imagines tales fieri p̄cipiūt̄. q2 aliter nō sūt vtiles Hec igī̄ industria ꝯsiderata primi p̄ceptores vel ꝓfessores phīce gēmas ⁊ imagines metallicas ad imagines astroꝝ obs̄uatis tpib9 q̄n vis celestis fortissima ad imaginē eandē eē ꝓbat̄. vt puta celestib9 multis v̄tutib9 adiuta sculpi p̄cipiebant ⁊ mira p tales imagines opabant̄ Hec albertus magn9 vbi sup̄. Ne autē ꝓpter supra dicta talia qualia magoꝝ fūdamenta p supra dictū albertū magnum recitata erroris fomentū ministret̄ aliquibus qui dieb9 nostris imagines de argento stagno plūbo buro ⁊ similibus componunt. ⁊ q̄d execrabilius est eas

baptizant ad fines maleficiendi homines. vt puta si dicta ymago pungat in oculo homo maleficiatus patiet in oculo. et si pungat in ventre maleficiat⁹ patiet in ventre et sic de alijs. Notandū diligēter occurrit cū sco tho. de aquino. q virtus imaginū nigromanticarū nō est a corporibus celestibus sed a demonibus Unde dicit contra genti. li. iij. ca. cij. Si quis aūt dicat q figure alique appropriant aliquibus celestiū corporum. et ita corpa inferiora determinant per aliquas figuras ad aliquorum celestiū corporum impressiones suscipiēdas videt non rōnabiliter dici. Nō em̄ ordinat aliquod patiens ad suscipiendas impressiones agentis. nisi per hoc qd est in psona illa Igit tm̄ determināt ipm ad specialē impressionē per que in potētia fit quodāmō per figuras aūt nō disponit materia vt sit in potentia ad aliquā formā qr figura abstrahit scḋm suā rōnem ab omni materia et forma sensibili cū sit qddam mathematicū Non igit per figuras et caracteres determinat aliqd corpus ad suscipiendā aliquā influētiam corporis celestis Preterea figure alique approprianltur corporibus celestibus. Predicte aūt artes nō vtunt caracteribus aut figuris q̄si effectibus celestiū corporum. Sz sūt effect⁹ hoīs opātis per artē. Appropriatio igit figurarum ad aliq̄ celestia corpa nihil ad propositū facere videt Ex q̄bus satis p3 q virtus imaginū nigromāticarum nō ē a corporibus celestibus sz a dmōibus De studio āt puerorum d quo alber. fec̄ mētionē ē sciēdū scḋm tho. contra genti. li. iij. c. xxviij. in fi. q licz corpa celestia directe intelligētie nrē cause eē nō possint aliq̄d tamen ad hoc faciūt indirecte. licz em̄ intellectus nō sit virtus corporea tamē in nobis ītellectus opatio compleri nō

potest sine opatione virtutũ corporeaꝝ que sunt imaginatio ⁊ vis memoratiua ⁊ cogitatiua. Et inde est ꝙ impeditis haꝝ virtutũ operibꝫ ꝓpter aliquã indispositõem corpis impedit operatio intellectus. sicut pꝫ in freneticis ⁊ litargicis ⁊ alijs hmõi. Et ꝓpter hoc ec bonitas dispositionis corpis humani facit aptum ad bene intelligendũ inquantũ ex hoc predicte vires fortiores existũt. Unde dr in .ij. de aĩa ꝙ molles carnes aptos bene mente videmus. dispositio aũt humani corpis subiacet celestibꝫ motibꝫ. Dixit em̃ aug. in. v. de ci. dei ꝙ nõ vsqꝫquaqꝫ absurde dici pt ad solas corpoꝝ drãs afflatus quosdã valere siderꝫ os Et damascenus ꝙ alij ⁊ alij planete diuersas cõplexiões ⁊ habitus in nobis ꝯstituũt. ⁊ ideo indirecte corpora celestia ad bonitatẽ intellectiue. Et sic sicut medici possunt iudicare de bonitate intellectus ex corporis ꝯplexiõe. sicut ex dispositiõe ꝓpria. Ita astrologus ex motibꝫ celestibꝫ sicut ex cã remota talis dispõnis. ⁊ p hũc modũ potest verificari qd ptholomeus in centilogio dt. Cũ fuerit mercurius in natiuitate alicuius in aliq domoꝝ saturni ⁊ ipe fortis in esse suo dat bonitatem intelligentie medullitus i rebus. Hec tho. vbi supra.

¶ Utrum p magicas artes demones possint rebus corpores alligari. Septima spica tercie ptis

Esto ꝙ cunctis rebꝫ corpeis demones ſm sua naturalia sint supiores illis. tñ aliqñ sponte ⁊ interduꝫ inuiti alligant. vtputa imaginibꝫ anulis cathenis ⁊ hmõi. Nõ em̃ scdm tho. in questionibꝫ de quolibetis. quolibeto tercio. q. vij. ar. j. est ꝯtra naturã spũs corpori alligari cũ videamus aĩam natu-

taliter alligari corpori ad viuificandū ipsum. demones etiā per nigromanciā ptāte superiorꝫ demonū alligantur aliquibꝫ ymaginibꝫ vel aliquibꝫ rebus alijs. Qualiter aut quō hmōi alligatōnes fiant. idem doctor declarat in de potentia dei. q. vj. ar. ix. dicens. Restat vt demones p quos magice artes ꝯplemētū hñt ꝛ coguntur alliciuntur. Coguntur quidē a supiori qñqꝫ ab ipso deo. qñqꝫ vero a sctis angelis ꝛ hoibꝫ virtute dei. Nam ad ordinē ptātum ptinere dr deōnes arcere. sancti aūt hoies sicut dono virtutū pticipant inqꝫtum miracula faciunt. ita dono ptātum inquantum eijciunt demones. Coguntur etiā interdū ab ipsis supioribꝫ demonibꝫ. q̄ quidē sola coactio per magicas artes fieri pt. Coguntur etiā interdū per magicas artes non quidē rebꝫ corpalibꝫ ꝑpter seipsas. sed ꝑpter aliqd aliud. Primo quidē qr p hmōi res corpales sciunt facili⁹ posse applicari effectū ad quē inuocantur. ꝛ hoc ipsi appetūt vt eorꝫ ꝟtus admirabilis videatur. ꝛ ꝑpter hoc sub certa ꝯstellatōe aduocati magis aduenīūt. Scdo inqꝫtū hmōi corpa sunt figura aliquorꝫ spūaliū quibꝫ delectantur Unde aug. dr. xxj. de ci. dei. ꝙ alliciuntur demones his rebꝫ. non tanqꝫ aīalia cibis. sed quasi spūs signis. Quia enim hoies in signū subiectionis deo sacrificiū offerunt ꝛ ꝓstrationes faciunt. gaudent hmōi reuerentie signū sibi exhiberi. Alliciuntur aūt diuersi demones diuersis signis fm ꝙ diuersis ipsorꝫ malicijs magis ꝯueniunt. Tercio alliciuntur his corpalibꝫ rebꝫ inqꝫtuz hoies p eas in pctm̄ adducuntur. ꝛ inde est ꝙ alliciuntur mēdacijs ꝛ hisque hoies in errorē vel pctm̄ inducere pñt. Hec ille. Qd aūt virtute dei per hoies sanctos demones

rebꝫ corꝑeis alligenť btē iuliane ꝟginis ⁊ martiris legēda refert dicēs ꝙ cū btā iuliana eēt in carcere demon ei apparuit in specie boni angeli ꝫ btā iuliana reuelatōe sibi fcā cognoscēs illū eē demonē manibꝫ retrorsuꝫ ipm ligauit ⁊ ad terrā deijciens cū cathena qua erat ligata ipm durissime ꝟberauit Diabolus aūt clamās rogabat eam dicēs Dña iuliana miserere mei Tūc iussit ꝑfectus vt iuliana de carcere educereť. ⁊ exiens trahebat post se demonē alligatū Demō aūt rogabat eā dicēs. Dña mea iuliana noli āplius de me ridiculū facere. xpiani dicūť misericordes eē. ⁊ tu de me nullā hēs pietatē. sicqꝫ ꝑ totū foꝝ ipm traxit Et postea in quādā latrinā ꝓiecit Cūqꝫ btā iuliana ad decollandū ducereť demon quē ꝟberauerat in specie iuuenis apparēs clamabat dicēs Nolite ꝑcere ei qm̄ dos vrōs vituꝑauit ⁊ me hac nocte grauiter ꝟberauit Reddite ḡ ei qđ meruit Cūqꝫ iuliana paululuꝫ oculos aꝑuisset vt videret quisnā eēt qui talia loquereť. demon fugiens clamabat Heu heu me miseꝝ adhuc puto ꝙ me vult capere ⁊ ligare. ¶ Utꝝ ꝑ magicas artes carnalis copula possit impediri Octaua spica tercie partis.

Demon sua naturali ꝟtute ꝑt inter viꝝ ⁊ mulierem carnalem copulā impedire Thobie. vi. c. Audi me ⁊ ostēdaꝫ tibi suꝑ quibꝫ ꝑt preualere dmomium in eos q̄ ꝯiugia ita suscipiūt vt deū a se ⁊ a sua mente excludāt ⁊ sue libidini ita vacent sicut equus ⁊ mulus quibus nō est intellectus Habet super eos demonium potestatem ⁊ ad ꝓpositum sic loquiť scūs tho. in. iiij. smaꝝ di. xxxiiij. ar. iij. dicēs Ptās dmonū ē maior q̄ꝫ hoīm Job. xli. Nō ē ptās suꝑ terrā q̄

comparet ei. Sed ope humano potest aliquis fieri im
potens ad carnalem copulā per aliquam potestatem
vel castratum. et ex hoc matrimoniū impediri. Ergo
multo fortius virtute demonis hoc fieri pt Consequē
ter idē doctor e. ar. improbat opi. aliquorum qui dice
bant q maleficiū nihil erat in mundo nisi in estima
tione hoīm qui effectus naturales quorum cāe sunt oc
culte maleficijs imputabant. Sed hoc est ꝯtra auto
ritates scōrum qui dicunt q demones hūt ptātem sup
corpa et supra ymaginatōes qñ a deo pmittunt. vn
de p eos malefici aliqua signa facere pñt. Procedit
aūt hec opinio ex radice infidelitatis. qr non credūt
esse demones nisi in estimatōe vulgi tm. vt terrores
quos hō sibiipsi ex sua ymaginatōe īfert imputet de
moni. et qd etiā ex ymaginatōe vehementi aliq figu
re apparēt in sensu qles hō cogitat et tunc credunt de
mones videri. Sz hoc vera fides repudiat p quā an
gelos de celo cecidisse et demones esse credimus. et
subtilitate sue nature multa posse q nos non possu
mus. et illi q eos ad talia facienda inducūt malefici
vocant. hec ille. Vinceñ. quoqz beluaceñ. in speculo
hysto. narrat q iuuenis quidā rome ludens ad pilā
anulū sponsaliū digito statue veneris posuit qsi ser
uandū. finito ludo iuuenis digitū statue curuatū vsz
ad volā inuenit et ita anulū hre nō potuit Cūqz instā
ti nocte iuuenis ī lecto cū vxore iaceret sentit qddā
tenebrosum inter se et vxorē volutari ita vt nō posset
vxori appropinqre. et audiuit quandā vocē dicentē.
mecū cuba. qr hodie me desponsasti. ego sum ven9 cui
digito anulū imposuisti. nec reddā. et sic factū est lō
go tpe vt qñ cūqz vellet cū vxore eē hoc audiret et senti

ret. Tandē de ꝯsilio cuidā pbr̄i nigromātici iuit ad gadrinū cū quadā ep̄la sibi a pbr̄o tradita. Et ecce circa mediā noctē vidit multitudinē magnā vtriusq sexus añ se transire ⁊ mulierē quandaȝ in habitu meretricis pcedentē dñm illius misere multitudīs Dñs ḡ interrogauit cām vie. Ille vo sicut doctus fuerat nihil rñdit sed extenta manu ep̄lam porrigit. Demon vo lecta iussit reddi. Et ita iuuenis maleficiū solutū est. ⁊ paulo post presbiter nigromanticus supra dictus infra paucos dies mortuus est.

Utruȝ p artes magicas oculi hoīm possint pstringi. Nona spica tercie partis.

Et si interdū oculi hoīm diuersimode illudant̄ tñ nō semp per artes magicas pstringunt̄ Nā sicut pulcre loquit̄ magister alexander de halis ordinis fratꝝ minoꝝ in sua summa super scdo snīaꝝ quedam delusiones fiūt absq demonibꝫ sola agitatione hoīm ostendentium ⁊ occultantiū sicut est in ꝯtraiectoribꝫ aliqñ etiā sine aliqua vtute demonis est aliq delusio vtute quorūdam corpoꝝ mineraliū que hñt posse scdm quandā virtutē hmōi corpis in dictā reȝ ostendere siue opare non sicut est Et tūc re vera non est ex pte rei vise quin aliquid sit qd videt̄. Nō tñ ē eodem mō quo videt̄. Est aūt tercius modus qui fit p demones. Habent em̄ demones quandaȝ ptātem ex ordine nature sue sup quasdaȝ res inferiores quā possunt exercere circa istas q̄ȝtū deus pmittit. ⁊ tūc apparet res nō sic esse. ⁊ hec est delusio Et si fit q̄ȝtuȝ ad moduȝ videndi subiacet tñ veritas rei vise sicut dicebatur prius de corporibꝫ mineralibꝫ. sed hic fit vtute demoniaca quod fiebat vtute naturali indita

illi corpi. Sed adhuc ꝓprie hmōi illusio facta a demone nō dr prestigium Unde p̄stigiū dr ꝓprie illusio demonis que nō hȝ cām ex pte mutationis rei. sȝ solummō ex pte cognoscentis qui deludit. siue quātum ad organū. siue quantū ad virtutē seu veritatem. Ad intelligendū ergo quō fiat hec delusio. sciendū est ꝙ sensibile dr dupliciter. s. ꝓprie ⁊ per accidens. Proprie dupl'r. ꝓprium ⁊ cōmune. Dicimus igit ꝙ in ꝓprio sensibili nō fallit visus bene dispositus. vñ qđ est album sp iudicabit visus albū. sed in cōi sensibili ⁊ in sensibili per accidens bene pt falli ⁊ intra ⁊ extra ipsum organū Et hoc per virtutem dyaboli sicut iam videbit. Potest enim dyabolus multiformiter formare formas ⁊ illas offerre oculis siue sensui. Sensus aūt obiectas nolens volens illas apprehendit. Unde sicut velim nolim video vel cognosco cum scilȝ est cobiectum debito modo visui meo. ⁊ existente organo in debito statu. ita ⁊ ipse visus species quas offert dyabolus apprehendit. Nec tamen debet dici ꝙ dyabolus vniat eos. imo naturaliter ex quo vnite sunt visui debito mō sensus vnit se illis. ⁊ fallit. Ulterius in iudicando ipm sensibile p accidens cū ꝓpter formā que solebat esse hmōi rei. iudicat esse hanc rem vbi videt talē formā ⁊ fm diuersas oblatōes forme oblate iudicat sp alia ⁊ sic deludit fm ꝙ dicit aug. modo leta. mō tristia. mō cognitas. mō incognitas in p̄sonas ostendēs. ⁊ ꝓpter hoc delusio potest fieri. vtpote in corpe extra. Sicut em̄ deludunt oculi corpei. vel in ipū. sicut cum deludit ymaginatio. ymaginatio quā aug. spm̄ vocat. hec ille alexāder. Ad cuius ꝓpositū ita loquit albertus ma

gnus ratisponeñ. epūs ordis p̄dicatoꝝ. in summa sup̄ scd̄o snīaꝝ di. viij. dicēs q̄ hm̄ōi illusiōes fiūt a demonijs ⁊ maleficijs arte demonū vt dicūt sancti ⁊ cōis opinio. docet̄ q̃ in nigromācia in p̄te prima que d̄r de imaginibꝫ ⁊ anulis atq̃ speculis veneris ⁊ sigillū demonū a chore greco ⁊ germa babilonico ⁊ hermete egiptio ⁊ inuocatiōes de hoc ordinate describunt̄ in libro hermogenis ⁊ phileti nigromanticoꝝ in libro qui d̄r almandel salomonis. ad questionem qualiter fiant. Utrū scd̄m organa interioꝝ vel exterioꝝ sensuū. Dicendū q̄ vtroq̃ modo fiunt. s. ⁊ in visione corp̄ali ⁊ imaginaria. Dicit enī aug. q̄ sicut boni ⁊ mali angeli p̄nt assumere corp̄a ita possunt accip̄e figuras ⁊ colores corpoꝝ ⁊ quantitates ⁊ sub his se obijcere p̄nt organis exterioribꝫ ad deceptiōem ⁊ illusionem. q2 iudicat̄ res esse sub specie qua non est. sicut de puella que equa esse videbat̄. q2 licet sensus p̄ticularis exterior nō decipiat̄ in p̄prio obiecto tñ sensus cōis qui ꝯponit ⁊ diuidit sensibilia cū subiecto sensibiliū qd̄ est magnitudo frequentissime decipit̄ iudicans aliqd̄ sensibile ꝯpositū esse cū hoc cū quo non est ꝯpositum. ⁊ esse diuisuȝ ab hoc a quo nō est diuisuȝ. ⁊ hec deceptiōes sunt sicut d̄t alpharabius s̄m fallaciam ꝯsequentis Similiter sensus p̄ accidens qui ex simili p̄prio iudicat de specie vel indiuiduo p̄prio. sicut cū ip̄m decoriū filiū gedeonis iudicat cū collectōe accidentiū indiuiduantiū freq̄ntissime decipit̄ s̄m fallaciā accidentis p̄ ip̄m alpharabiū. Demon enī talia ab obiectis sensibilia obiectū facit qd̄ non est scd̄m corp̄alem visioneȝ. vt docet̄ in p̄te nigromācie que d̄r de prestigijs. ab her

mogene ꝛ phileto. Et ponunt ibi carmina ꝛ inuocationes demonū ordinata ad hoc. Scdm aūt sensus exteriores hoc mō fiunt. Nam ſm aresto. j. de sompno. ymagines que apparent in somnijs eleuant ad caput ꝛ ad organa sensuum. sicut eleuant ymagines nubiū ꝛ diuerse ymagines aialium repñtant in vapore aqueo vel terreo. qꝛ a terra per calorem solis ad medium aeris eleuat. Et ꝓpter hoc ymagines sompniales diuersas figuras accipiūt ꝯseqñtes vapores eleuatos. ꝛ qñ eleuat in vapore colerico sicco ꝛ calido videt esse flāma ꝯburentis. Et qd eleuat in vapore fleumatico sentit in dulcedīe qñ fluit ad organū gustus. ꝛ qd eleuat in vapore melancolico nigro. apparet totū horribile ꝛ q̄si in figura demonū. ꝛ qd eleuatur in vapore colere aduste q̄ melancolica est accñtalis sentit vt mordax vulnerans acutū intēsum ꝛ valde amaꝝ fellica amaritudine infectū. ꝛ hoc mō est illusio q̄ ad talia capta ad ea ꝯuertunt sicut ad res. ꝛ qd eleuat in vapore sanguīs clari pulchꝝ apparet vt rosaꝝ aut floꝝ aspectus. Demones aūt hñtes a deo ptātem formandi species taliū ꝛ eas imprimendi in animales spūs per tales species repñtant personas modo letas. mō tristes. modo humanas. mō bestiales. mō opprimentes. mō volantes ꝛ aīa ꝯuertit ad ea sicut ad res. videt aliqñ hoī ꝙ sit asinus coopertus sacco. ꝛ aliqñ ꝙ sit aquila volans. ꝛ aliqñ ꝙ cū dyana ꝛ memphis suis de loco ad locū transferatur. Jdō talia freqñr in somnijs ꝛ de nocte ꝯtingūt nō de die nisi melācolicis quibusdā ꝛ insanis q̄ hoc in vigilia patiunt. quidā alij in somnis. Hec ille. Scūs quoqꝫ tho. de aquino ordinis predicatoꝝ p. j. q. lxxxiiij.

ar.lxvi.dr qꝫ dmonis illusio pt ꝯtingere dupliciter Uno mō ab interiori scdm qꝫ demon potest mutare fantasiā hoīs ⁊ etiā sensus corporeos vt aliquid videat aliter q̄ꝫ sit sicut predictū est. Et hoc etiā interdū fieri pt virtute aliquaꝝ reꝝ corpaliū Alio mō ab exteriori .cū eñi ipse possit formare corpus ⁊ figura revt illud assumens in eo visibiliter appareat potest eadē rōne circūponere cuiuscūqꝫ rei corporee quācūqꝫ corpeā formā vt in eius specie videat. Hec ille

¶ Utrum vetule sortilege possint hoīes fascinare. Decima spica tercie partis

Vetule sortilege diabolico ꝯcurrēte auxilio possūt pueros teneros fascinare Ubi occurrit notandū cū tho. pte prima. q. xvij. ar. iij. qꝫ fascinationis cām assignauit aug. ex hoc qꝫ materia corpalis nata est obedire spūali substātie magis etiā q̄ꝫ ꝯtrariis agētibꝫ a natura Et iō qñ aīa fuerit fortis in sua imaginatiōe corpalis materia īmutat ꝫm eū. ⁊ hāc dr esse cām oculi fascinātis Sed sup ostensum ē qꝫ materia corpalis non obedit substātie spūali ad nutū nisi soli creatori. ⁊ iō melius dicendū est qꝫ ex forti imaginatōe aīe īmutant spūs corpis ꝯiūcti Que quidem īmutatio spirituū maxime fit in oculis. ad quos subtiliores spūs ꝑueniūt. Oculi aūt inficiunt aerem ꝯtinuū vsqꝫ ad determinatū spaciū ꝑ quē modum specula si fuerint noua ⁊ pura ꝯtrahūt quandā impuritatē ex aspectu mulieris mēstruate vt dr aristo. in libro de sommo ⁊ vigilia. Sic igit cū aliqua anima vehementer fuerit ꝯmota ad maliciam sicut maxime in vetulis ꝯtingit efficit ꝫm modū ꝓdictū aspectus eius venenosus ⁊ noxius ⁊ maxīe pueris

qui habent corpus tenerũ ⁊ de facili recepturum im
pressionis. possibile est etiã ꝙ dei ꝑmissione vel etiã
ex aliquo occulto facto cooperet᷑ ad hoc malignitas
demonum cuȝ quibus vetule sortilege habent aliqđ
fedus. Hec ille.

¶ Utrꝫ liceat vti magicis artib⁹ ad recuperandum res perditas circa sacrificia ⁊ nepharias ꝑces demones inuocando Undecima spica tercie ꝑtis

Esto ꝙ interdũ liceat demones adiurare illicitũ tñ est quocũqꝫ modo eos inuocare qm̃ talis inuocatio apostasiam a fide sapit manifestã. Pro prima huius ꝓpositionis particula est scũs tho. secũda scđe. q. xcv. ar. ij. dicens ꝙ possumus demones adiurare per virtutẽ diuini noĩs. ⁊ tanqꝫ inimicos repellere ne nobis noceant vel spũaliter vel corꝑaliter ſm potestatẽ datam a christo. ſm illud Luce. x. Ecce dedi vobis potestateȝ calcandi supra serpentes ⁊ supra oẽm virtutem inimici ⁊ nihil vobis nocebit. Non tñ licitũ est eos adiurare ad aliquid ab eis addiscendũ vel etiã ad aliquid ꝑ eos obtinendũ. qꝛ hec ꝑtinent ad aliquã societatẽ cũ ipsis hñdam. nisi forte ex spũali instinctu vel reuelatiõe diuina. sic aliqui sunt qui ad aliquos effectus demonũ oꝑatione vtuntur. sicut legitur de beato iacobo qui ꝑ demonẽ fecit hermogenem ad se adduci. Quod autem demonũ inuocatio sit illicita probat idem tho. vbi supra iaȝ dictũ est in secũda spica huius tercie partis. Qđ aũt demonũ apostasiã sapit in fide. Ea em̃ inquit tho. ij. snĩarũ di. vj. q. ij. ar. j. que sunt supra facultatẽ hũanam a solo deo sunt requirenda. Et ideo sicut grauiter peccat qui illud qđ est di creature impẽdit ꝑ ydo

Demones coniurare [illegible] [handwritten margin note]

Demonum inuocatio illicita [handwritten margin note]

latrie cultū. ita etiā grauiter peccat qui ea q̄ a deo expectanda sunt auxilio demonū implorat. et hmōi ē vaticinatio de furtis. Unde dr ysai. Nunquid non pp̄ls a deo suo etc. Sil'r etiā in alijs operibꝫ magicis in quibꝫ cplementū opis ex virtute demonū expectatur. In oībus em̄ est apostasia ꝑpter pactū initū cum demone. vel verbotenus si inuocatio intersit. vel a facto aliquo etiam si sacrificia desint. Non emim pt homo duobꝫ dominis seruire. Math. Hec ille.

¶ Utrꝫ demones sua naturali virtute possint futura ↄtingentia cognoscere. Epīca. xij. tercie ptis.

Licet futura ↄtingentia in seipis ↄsiderata a creatura minime cognoscant. nihilominus ꝑterni demones taliū futuroꝝ ↄtingentiū ꝓphetica ꝓnūciatōe abutunt. Notanter aūt dr in seipsis ↄsiderata. Nam sm tho. in quest. de malo. q. xvi. ar. vij. futura ↄtingentia in seipsis ↄsiderata dupliciter pn̄t cognosci. Uno mō in seipsis. alio modo in suis causis. In seipsis aūt nullo mō cognosci pn̄t nisi a solo deo. cuius rō est qꝛ q̄ futura sunt nondū hn̄t eē in seipsis. eē aūt et veꝝ ↄuertunt Un̄ cū oīs cognitio sit alicuius veri impossibile est ꝙ cognitio respiciens futura in ratione futuri cognoscant ea in seipsis Cū autem presens preteritum et futurum sint differētie temporis temporalem ordinem designantes omne quod qualitercūqꝫ est in tempore comparatur ad futura sub ratione futuri. Et ideo impossibile est ꝙ aliqua cognitio subiacens ordini temporis cognoscat futura in seipsis. sed hoc est proprium solius dei. cuius cognitio est nata sup totum ordinem temporis. ita ꝙ nulla pars tēporis ↄparat ad operationē diui-

nam sub rōe preteriti vel futuri sȝ totus decursus tē poris vt ea que ꝑ totū tēpus agūtur principal'r ꝛ cō formiter eius aspectui subdūtur. ꝛ eius simplex intu itus sup oīa simul fert' prout vnūquodqȝ ē in suo tē pore Potest aūt accipi ꝯueniens similitudo ex ordi ne locali. Nā prius ꝛ posterius in tp̄e ꝯsequunt' pri us ꝛ posterius in magnitudine vt dꝫ in. iiij. phi. Ita igit' ds p̄cipaliter intuet' oīa q̄ ad inuicē ꝯparant' ſm ordinē preteriti p̄ntis ꝛ futuri qd nō pōt aliqd eoꝝ cꝰ intuitus sub ordīe tp̄is cadit. Sic ille q ē in alta specula ꝯstitutus videt oēs trāseūtes ꝑ viā non sub rōne precedētis ꝛ subseq̄ntis quo ad ipȝ q̄uis videat aliquos precedere tamē quicūqȝ in ipsa via ꝯstitutus in ordine trāseuntiū nō potest vidēre prece dētes vel iuxta se positos In causis aūt suis sūt aliq̄ futura tripliciter. Uno modo ſm potētiā tantū. qꝛ .s. equaliter possunt esse vel nō esse que dicunt' cōtin gentia ad vtrūlibet. Quedā vero sunt in causis suis nō solum ſm potentiā. sed ſm rationē cause actiue que non potest impediri a suo effectu. ꝛ hec dicuntur ex necessitate contingere. quedā vero sunt ex causis suis ꝛ ſm potentiā suā ꝛ ſm causam actiuā que ta mē potest impediri a suo effectu ꝛ ita dicunt' ꝯtinge re vt in pluribus. Quia vero vnūquodqȝ cognoscit' ſm quod est in actu. non autem ſm in potentia vt di citur in ix. methaphisice. Inde est ꝙ ea que sunt ad vtrūlibet non possunt precognosci in suis causis de terminate sȝ sub distinctōe vtpote qꝛ erūt vel nō erūt ꝛ sic habent veritatem. Ea vero que sunt in suis cau sis vt ex necessitate ab eis prouenietia possunt ꝑ cer titudinē cognosci i cāis suis ab hoīe ꝛ mlto certiꝰ a

demone vel ab angelo quibus ē magis nota virtus cārū ea vo que ꝯtingūt vt in pluribꝫ possūt cognosci in suis cāis. nō p̄ oīmodā certitudinē. sꝫ p̄ ꝯiecturalem quādā cognitionē. Certius tñ ab angelis bonis q̄ꝫ a malis vel q̄ꝫ ab hoībꝫ Cōsiderādū tñ est ꝙ cognoscere futura nihil aliud est q̄ꝫ cognoscere pn̄tiū inclinationē cāe ad effectū. Vñ hoc nō ē ꝓprie cognoscere futurū sꝫ pn̄s. vñ cognitio futurorꝫ ꝓpria ē dei. sꝫ illud ysa. xlj. ānūciate q̄ vētura sūt ꝛc. Hec ille. Maligni aūt spūs prout vult idē doc. ꝯtra gētiles. li. iij. ca. clij. veritatē fidei corrūpere moliētes sic abutuntur opatione miraculorū vt errorē inducāt ꝛ articulū vere fidei ꝺbilitēt. tamē nō vera miracula faciēdo sed ea q̄ hoībus miracula apparēt. Ita etiā abutunt̄ prophetica prenūciatione. nō quidē vera ꝓphetādo sed prenūciando aliqua ſm ordinē causarꝫ hoībꝫ occultarū vt videat̄ futura precognoscere in seipis Et licet in causis naturalibꝫ effectus ꝯtingēter eueniāt predicti tamē spūs subtilitate ītellectus sui magis possūt cognoscere q̄ꝫ hoīes qñ ꝛ q̄liter effectus p̄dictarū causarꝫ impediri possunt. Et iō in prenūciādo futura mirabiliores ꝛ veraciores apparēt q̄ꝫ hoīes q̄ꝫtūcunq̄ꝫ sciētes. inter cās aūt naturales supreme ꝛ a cognitiōe nr̄a magis remote sunt vires corporꝫ celestiū q̄s predictis spiritibꝫ cognitas eē ſm ꝓprietatē sue nature ex supioribꝫ ptꝫ. Cū ergo oīa inferiora corpa ſm vires ꝛ motū superiorꝫ corporū disponātur possunt predicti spūs mltomagis q̄ꝫ aliq̄s astrologus prenūciare ventos ꝛ tempestates aeris ꝛ alia hmōi q̄ circa imitatiōes inferiorꝫ corporū accidunt ex motu supiorū corporū causata. ꝛ licꝫ supiora cor-

pora super ptem intellectiuã aĩe non possint impri/
mere vt supra ostensum est tñ sequit impetus passio
nis. Solum em̃ sapientũ quorum puus numerus est. est
hmõi passionibꝰ obuiare. et inde est ꝙ etiã de actibꝰ
hoĩm multa pdicere pñt licet qñqꝫ et ipsi in prenũci
ando deficiant pꝓter arbitriȷ̃ libertatem. ea vo q̃ pre
cognoscũt pnunciant quidẽ non mentem illustran
do sicut fit in reuelatione diuina Non em̃ eorum inten
tio est vt mens humana pficiat ad veritatẽ cognos/
cendã sed magis vt a veritate auertat. pnunciant
aũt qñqꝫ quidem ſm ymaginationis immutatõem
vel in dormiendo. sicut cum per somnia aliquorum futu
rorum indicia monstrant. siue in vigilando. sicut in a/
repticiis et freneticis pꝫ qui aliqua futura prenunci
ant. Aliqñ vero p interiora iudicia sicut p motus et
garritus auium et p ea que apparent in extis aĩali
um et in punctorum aliquorum descriptione et in similibꝰ
que sorte quadam fieri videnf Aliqñ aũt visibiliter
apparendo et sermone sensibili pnunciando futura.
Et licꝫ horum vtilium manifeste fiat p malignos spũs
tñ illa quidã reducere conanf in aliquas cãs natura
les. dicũt em̃ ꝙ cum corpus celeste mouerit ad ali
quos effectus in istis inferioribꝰ ex eiusdẽ corporuꝫ
impressione in aliquibꝰ rebus illius effectus signa
quedã apparẽt. celestẽ em̃ impressionẽ diuerse res
diuersimode recipiũt. scd̃m hoc igif dicunt ꝙ im̃u
tatio que fit a corpore celesti in aliq̃ re põt accipi vt
signũ im̃utatiõis alicuius rei. Et ideo dicũt ꝙ mo/
tus qui sunt pter deliberationẽ rõnis visa sõmantiũ
et eorum qui sunt mente capti et motus et garritus aui/
um et descriptiones pũctorũ cũ quis non deliberat

quot puncta debeat describere sequunt impressionē corporum celestiū. Et ido dicūt q hmōi pñt esse signa effectū futurorum qui ex motu celi causant. Sz qr hoc modicā rōnem hz magis estimandū est q pnunciationes q̄ ex hmōi signis fiūt ab aliqua intellectuali substantia originē habeant cuius ỽtute disponūt pdicti motus pter deliberatōem exeuntes sm q ɔgruit obseruationi futurorum. Et licet qñq3 hec disponantur voluntate diuina ministerio bonorum spirituū. qr a dō multa per somnia reuelantur. sicut pharaoni et nabugodonosor. et sortes que mittunt in sinubus qñq3 a deo tempent vt salomon dicit. tñ plerumq3 in operatione spūum malignorum accidit vt sancti doctores dicunt et etiam ipsi gentiles senserunt. Dicit enim valerius maximus. q obseruatio auguriorum et somniorum et hmōi ad religionem ptinent qua ydola colebant. Et ideo in veteri lege simul cum ydolatria hec omnia phibentur. Dicit enim Deuterono. xviij. Ne imitari velis abhominationes illarum gentium que ydolis seruiebant. Nec inueniat in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per ignē. aut qui ariolos sciscitetur et obseruet somnia et auguria. Ne sit maleficus nec incantator neq3 qui phitones ɔsulat et q̄rat a mortuis veritatē. Hec ille. tercie ptis.

Utrum liceat vti indicijs astrorū. Capitulum. xiij.

Licitum est vti indicijs astrorum in his que a corporibus et naturalibus causis dependent. nō autem in his que dependunt ex hominis libera voluntate. Et ideo sicut scribit sanctus thomas ad fratrem raymundū. Si aliquis indicio astrorum vtatur ad precognoscendū corporales effectus putatē

pestatē ⁊ serenitatē aeris sanitatē vl' infirmitatē vber tatē vel sterilitatē fructuū ⁊ hmōi nullū videt̄ eē pec catū. Nā oēs hoīes circa hmōi effectus indicio vtū tur celestiū corporū sic agricole semināt ⁊ metunt. Naute nauigationē vitāt certo tpe qđ obseruat̄ ꝯm cursum solis in plenilunio ⁊ in defectu lune. Medi ci circa egritudines creticos dies obseruāt qui dter minant̄ scđm cursum solis ⁊ lune. Vñ nō est incō ueniēs ꝯm aliqs alias occultiores obſuatiōes stella rū circa corporales effectus vti astroꝶ indicio. Hoc aūt oīno tenere oꝫ ꝙ volūtas hoīs nō est subiecta ne cessitati astroꝶ alioquin periret liberū arbitriū quo sublato nō imputarent̄ hoī neqꝫ bona ad meritū ne qꝫ mala ad culpā. Et iō certissime tenēdū cuilꝫ xpi ano ꝙ ea que ex volūtate hoīs dependēt qualia sunt oīa humana opa non ex necessitate astris subdunt̄ Et iō dr iere. x. A signis celi nolite timere q̄ gentes timēt. Sꝫ diabolus vt hoīes ptrahat in errorē īmi scet se in opib; eoꝶ qui indicijs astroꝶ intendūt. Et iō dt aug. in. ij. sup geñ. ad lrām fatend ꝙ qñqꝫ ab astrologis vera dicunt̄. Hoc fit instinctu quodā oc cultissio diaboli q̄ nesciētes hūane mētes patiūt̄ ꝙ tamen ad decipiendū homīes fit spūum immūdo rum ⁊ seductorum opatione. Et ideo augu. in. ij. de doctrina christiana dicit ꝙ hmōi obseruatōes astro rum referende sunt ad quedā pacta cuꝫ demonibus habita. Est autē omnino vitanduꝫ christiano vel so cietatem cum demonibus habere scđm illud. j. Co rinth. x. Nolo vos fieri socios demonioꝶ. Et iō pro certo tenendū est graue pctm̄ esse circa ea q̄ a volūta te hominis dependent indicijs astroꝶ vti. Hec ille.

¶ Utrū liceat vti sortibꝰ scḋm xp̄iane religionis doctrinā. Spica xiiij. tertie partis.

Non licet viro catholico sortibꝰ nugatorijs vel noxijs supstitionibꝰ q̄uis interdū ei sit licitū vti sortibꝰ que habent cām naturalē vel hūanā aut diuinā. Quantū ad primā huius ꝓpositiōis particulā manifestū est sicut docet sanctus tho. de aqui. in tractatu de sortibꝰ ad dn̄m iacobū de burgo .c. vij. ꝙ nulli xp̄iano licet cū demonibꝰ aliqḋ societatis pactū hr̄e. Dicit em̄ aplꝰs .j. ad corinth. x. Nolo vos fieri socios demonioꝝ. ad quā societatē ptinēt nō solū manifeste demonū inuocatiōes quibꝰ nigromātici vtunt̄. sed etiā q̄cūq̧ illicita pacta cū demonibus inita. Et iō aug. in .ij. de doctrina xp̄iana premissis diuersis hoīm obseruatiōibꝰ subdit omēs artes huius vel nugatorie vel noxie supstitiōis ex quadā pestifera societate hoīm quasi pacta infidelitatis ꝯdolose amicicie ꝯstituta penitus sunt repudiāda a xp̄iano. Un̄ ⁊ deuter. xviij. dr̄. Nō inueniat̄ in te q̄ lustret filiū suū aut filiā ducēs ꝑ ignē aut q̄ ariolos sciscitet̄ ⁊ obseruet somnia atq̧ auguria. ne sit maleficus atq̧ incātator. Nō phitones ꝯsulat neq̧ q̄rat a mortuis veritatē. Sz adhuc dubitatio restat q̄ sint supstitiose inquisitiōes sortiū vel q̄rūcunq̧ diuinationū ꝑ q̄s pacta cū demonibꝰ ꝯtrahant̄. Cuiꝰ quidē ꝯclusiōis so. hr̄i pōt ex premissis aug. verbis si subtiliter discutiant̄. Dic̄ em̄ ꝑ artes nugatorias vel noxias supstitiones cū demonibꝰ pacta fieri. Noxia aūt supstitio est. que aliq̄d manifeste illicitū ꝯtinet. sic̄ inuocatiōes ⁊ sacrificia demonū vel quecūq̧ hmōi Nugatoriū aūt dr̄. quādo quis vtit̄ aliquo ad quod

eius virtus extendi non potest. Hoc enim i invanuz fieri videt. Unde varia nugatoria dicimus. sicut si quis collo alliget quedā que oīno ad rem nō ptine ant ꝑm sciam medicoꝝ. ⁊ simile est cū vestis a sordibus rodit. ⁊ multa extra hmōi aug. ponit ibidem. Ad que aūt virtus sortiū se possit extendere. haberi pt ex premissis. Ostensum est em̄ ꝙ celestiū corpoꝝ virtus extendit se ad corpales effectus. non aūt ad immutandū liberꝝ arbitrium hoīs. Unde si qs astrologum ꝯsultat vtꝝ sit estas futura. sic esset ac si quis vtꝝ sibi fodienti sepulcꝝ thesaurus occurrat. Unde talis ꝯsultatio ad demones ptinet qui inordinatis hoīm motibꝰ se ingerunt. Idē quoqꝫ in augurio est obseruandū. Si quis em̄ corniculā freqn̄r crocitantem mox futurā prenunciet pluuiā nō est nugatorie supstitionis. Mouent enim aīalia quodam naturali instinctu ex impressione celestiū corpoꝝ ꝑm dispositōem aeris ad tpis cognitionem ꝑm qđ est necessarium nature ipsoꝝ. ꝑm illud Hiere. viij. Miluus in celo cognoscit tps suū. Turtur. yrundo ⁊ ciconia custodierunt tps aduentus sui. Similiter etiaz si quis ex subito volatu auis denūciet ibi latere insidias vnde aues volando recesserunt. nō est supersticio sed humana industria Si vero p motū vel garritū auiū prenunciet aliquid de humanis actibꝰ supstitiosum est. Simile est in sortibꝰ ⁊ in oībus similibꝰ obseruandū est ꝙ quicquid aliquā certam cām pōt habere vel naturalē vel humanā vel diuinā supstitiosum nō est. sed solū nugatoriū illud dr ⁊ supstitiosum qđ certaz non pōt hre cām. ⁊ hoc ad societatē demonū ptinet qui talibꝰ rebus aliqn̄ efficaciā prestant. vt vanita

tib᷒ aios hoīm implicent. Unū ⁊ in ps̄ dr̄. Btūs vir cuius ē nomē dñi spes eius ⁊ non respexit in vanitates ⁊ insanias falsas. Has ergo sortes sancti canones dampnant que dū noxia vel nugatoria supstitiōe fiunt ad societatē demonū ptinent Si aūt que hūanam vel naturalem cām habent culpa carent multo magis ea que divino auxilio immittunt̄ Nā ad beatitudinē hoīs ptinet scdm ps̄. vt nomē dñi sit spes eius. Et ideo si aliqui p sortium piectionē dominū requirunt non est pctm̄ scdm se. Dicit em̄ augu. sup illud ps̄. In manib᷒ tuis sortes nostre. sors non est aliquid mali sed res in humana dubietate divinaꝫ indicans voluntatē Sciendū tñ ꝙ in hmōi sortib᷒ pctm̄ quatuor modis posse contingere. vno modo si absq̧ vlla necessitate putet quis ad sortes recurrendū. hoc em̄ videt̄ temptare deū. Si quis hoc faciat ex humana industria ⁊ ptermisso rōnis ordine putꝫ esse requirendum divinū iudicium. dr̄ em̄. ij. paralipomenon. xx. Cū ignoremus quid agere debemus hoc solum habemus residui. vt oculos nostros dirigamus ad te. Scdo si absq̧ debita reuerentia deuotione ⁊ necessitate sortib᷒ exemplo apostolorum dominum putant esse consulendū Noscat ergo ipsos apostolos non nisi collecto cetu ⁊ precib᷒ ad deuꝫ fusis egisse Tercio si divina oracula ad humana ⁊ terrena negotia ꝯuertant̄. Unde aug. dt̄ ad inquisitiones ianuarij. Hi qui de paginis euangelicis sorte legunt. ⁊ si aptandū sit vt ideo potius faciant q̄ȝ ad demonia ꝯcurrant. tamē ista mihi displicet consuetudo ad negotia secularia ⁊ ad vite huius necessitateꝫ divina oracula velle ꝯuertere Quarto si illud qd̄ est

per diuinam in spiratõem faciendũ aliquis velit sor
ti ꝯmittere. sicut cum ad ecclasticas dignitates sunt
hoĩes ꝓmouendi per ꝯcordiã electionis. quã spũs
sanctus facit. et ideo illicitũ est in hmõi electionibꝰ
sorte vti. Faceret eñ iniuriã spũisancto qui huma-
num sensum inspirat ad recte iudicandũ. j. Cor. ij.
Spũalis homo dijudicat oĩa. qui aũt sorte eligit hu
mano iudicio non ꝯprehendit vt dt ambro. sup Lu.
Unde dt beda sup act. aploꝝ. Mathias ante penthe
costen ordinatus sorte querit quasi nõdũ spũssancti
plenitudo in eccia effusa est Septẽ aũt dyaconi post
ea nõ sorte sed discipuloꝝ electõe. aploꝝ vero orõne
et manus impositõe sunt ordinati Quedã aũt est ne
cessitas in qua licitũ est p sortes diuinũ iudiciũ im-
plorare. et hoc maxime videt locum habere quantũ
ad ꝯsultoriã sortem. qꝛ apud antiquos inuenimus
aliquos iustos in ꝓprijs negocijs dñm ꝯsultasse. Si
cut legit. j. Reg. xxx. q ꝯsuluit dauid dñm dicens
Persequr latrunculos hos et ꝯprehendã eos. Potest
etiã hmõi necessitas ad sortẽ diuisoriã ptinere. qñ
.s. ꝯtradictões hoĩm sup reꝝ diuisione aliter sopiri
non pt nisi per sortes diuino iudicio ꝯmittat. Scdm
illud puer. xviij. Contradictões ꝯprimit sors. et in
ter potẽtes dijudicat Nec solũ in reꝝ diuisione sors
pt venire. sed etiã in diuisione eoꝝ q sunt a diuersis
agenda. Uñ aug. dt ad honoratũ. Si inter dei mini
stros sit deceptatio qui eoꝝ psecutionis tpe maneãt
ne fugiãt ne morte oĩm deserat eccia. si hec decepta-
tio nõ poterit aliter termĩari quantũ mihi videt sor
te eligẽdi sunt. Silr etiã eadẽ sortis necitas immi
net si aliqd dãdũ occurrat qd nõ nisi vni eoꝝ dari pt

Vñ aug. dt in primo de doctrina xpiana Si tibi habundaret aliquid qd oporteret dare ei qui non haberet nec duobꝫ dari potuisset Si tibi duo occurrerēt quoꝝ neuter alium vel indigentia vel gratia de aliqua necessitate superaret nil iustius faceres q̄ȝ vt sorte eliges cui dandū qd dari vtriq̄ȝ non posset Et q2 terrene dignitatis officium ad tpalia disponenda ordinaẗ. Potest etiam licite ad huiusmodi sortes recursus ptinere si aliter electio ꝯcors esse non posset q̄ȝuis eñi rector querendus sit nō sorte sed industria tolerabilius tñ esset sorte secularem rectorem querere q̄ȝ plurium dissentionibꝫ laborare De rectore vo spūali alia ratio est vt supra diximus. Sȝ diuinatoria sorte ꝑdicta necessitas nō multū videẗ occurrere vnde ⁊ dñs dt discipulis Non est vrm nosse tempora vel momēta que pater posuit in sua ptāte Si qua tñ futura necessariū est scire siue ad cautelā ecclesie vel alicuius singularis ꝑsone. Hec ꝑ spūm sanctū fidelibꝫ innotescūt De quo dñs dt Jo. xvj. Que ventura sunt annūciabiẗ vobis. vñ ⁊ de hmōi futuris licet ꝑ modū ꝯsultorie sortis iudiciū diuinū reqrere Vñ legiẗ Judi. vj. q̄ȝ gedeon q̄siuit a dño si per manus eius populus dñi esset saluandus petens signuȝ invellere Sȝ q2 diuisoria sors locū habere nō posset etiā si res hūane fortuito agerenẗ vt supra dictum est. Contingit aliqua diuisoria sorte vti non quasi diuinum exquirat iudiciū sed quasi ꝯmittens fortune qd maxime fit in taxilloꝝ ludo Hoc autem vicio vanitatis non caret. intantū igiẗ nunc de tercia parte presentis opusculi dictum est.

¶ Sequitur quarta pars huius opusculi.

Quarta

Woniã sicut supradi
ctũ est pte. iij. ꝓpositõe. viij. quidã infide
les qui nõ credũt esse demones nisi in esti
matõne vulgi tm̃ vt terrores quos homo sibiipsi ex
sua ymaginatõe infert. imputet demoni. Ido in hac
pte videbit̃ ꝙ deo pmittente non solũ hoĩes sed ⁊
bruta aĩalia interdũ realiter ⁊ de facto vexant̃ seu ve
xari pñt a demonib Unde circa hanc ptem septem
mouebunt̃ dubia. Primum dubium.

¶ Utrꝫ demones possint homines corpaliter vexare
Prima spica quarte partis.

Christi miraculis detrahunt euidenter qui asse
runt demones non posse hoĩem vexare corpali
ter. Nã luce. vj. scriptũ est. qui vexabant̃ a spiritib
immundis curabant̃. ⁊ oĩs turba querebat eũ tange
re. qꝛ virtus de illo exibat ⁊ sanabat oẽs. Sup quo
dt mgr̃ nicho. gorra ordinis predicatoꝝ. Hic euãge
lista oñdit virtutẽ miraculoꝝ xp̃i infirmoꝝ. Et tan
git primo curatõis opportunitatẽ. qꝛ vexabant̃ a spiri
tib immundis. Scdo curandoꝝ deuotõem. qꝛ om
nis turba querebat eũ tangere. Tercio curantis po/
testatem. qꝛ virtus de illo exibat. Quarto cure vtili
tatem. qꝛ sanabat omnes Dicit igit̃. ⁊ qui vexaban
tur a spiritib immundis. i. a demonib curabant̃.
Ubi est notandũ cum scõ tho. de aqui. pte. iij. q. xliij
ar. iij. in so. ad terciũ ar. ꝙ xp̃s alio mõ demones ꝙꝫ
virtute demonũ expellebat. Nam virtute demonuꝫ
superioꝝ ita demones expellunt̃ a corporib ꝙ tamẽ
remanet dominiũ eoꝝ quantuꝫ ad aĩam. Non enim
contra regnũ suum demonium agit. Sed xp̃s demo

e. iij.

nes expellebat nõ solũ a corpe sed multo fortius ab aĩa Et iõ dñs blasphemiã iudeoꝝ dicentiũ eũ in virtute demonũ demones eijcere reprobauit. Primo quidẽ ꝙ sathanas ↄtra seipm non diuidit. Scdo exemplo alioꝝ qui demonia eijciebãt p spm dei Tercio q2 demoniũ expellere nõ posset nisi ipsuz vicisset ꝟtute dina. Quarto q2 nulla ↄuemiẽtia in opib9 nature in effectu erat sibi ⁊ sathane. cũ sathanas dispgere cupet q̃ xp̃s colligebat Hec ille Rursus ꝙ xp̃i miraculis detrahãt euidenter q̃ asserũt demões nõ posse hoiem vexare corpaliter. p3 q2 miracula q̃ xp̃s fecit sufficientia erãt ad manifestandũ diuitatẽ ipsius ꝓpter tria put vult tho. q. e. ar. iij. Primo quidez scdm ipsaz speciẽ opũ q̃ transcendebãt oẽm ptãtez create ꝟtutis ⁊ iõ nõ poterant fieri sine ꝟtute dina ⁊ ꝓpter hoc cecus illuminatus dicebat. Jo. x. A seculo non est auditum ꝙ aperuerit q̃s oculos ceci nati. nisi esset hic deus non posset facere quicq̃3. Secundo ꝓpter modum miracula faciendi qd̃. s. quasi ꝓpria potestate miracula faciebat Nõ aũt orando sicut alij. vñ dr luce. vj. ꝙ ꝟtus de illo exibat ⁊ sanabat oẽs p qd̃ oñdit sicut cirillus dt. ꝙ non accipiebat alienam ꝟtutem sed cum esset naturaliter deus propriam virtutẽ sup infirmos ostendebat ⁊ ꝓpter hoc miracula faciebat Unde sup illud mathe. viij eijciebat spiritus verbo ⁊ omnes male habentes curauit dicit crisostomus Intende quantam multitudinem curatam transcurrent euangeliste Non vnũ quemq3 creatũ enarrantes. s3 vno verbo pelagus ĩeffabile ĩducẽtes miraculoꝝ Et ex hoc oñdit ꝙ hẽbat ꝟtutẽ coeq̃le3 deo pr̃i ꝫm illd̃ Jo. v. Quecũq3

pater fecerit hec et similiter filius facit. Et idem. sicut pater suscitat mortuos et viuificat. sic et filius quos vult viuificat. Tercio ex ipsa doctrina qua se deum dicebat que misi vera esset non confirmaretur miraculis diuina virtute factis Et ideo dicitur marci. j. Que nam hec doctrina noua. quia in potestate spiritibus immundis imperat et obediunt ei. hec ille. Ex quibus patet veritas propositionis.

¶ Utrum demones possint vexare bruta animalia Secunda specia quarte partis.

Deo permittente et aliquo modo iubente demones possunt bruta animalia vexare. Unde mar. v. Et venerunt. scilicet xpus et discipuli eius trans fretum maris in regionem gerasenorum. et exeunti ei de naui statim occurrit ei homo de monumentis in spiritu immundo qui domicilium habebat in monumentis et neque cathenis iam quisque poterat eum ligare. quoniam sepe compedibus et cathenis vinctus dirupisset cathenas et compedes comminuisset. et nemo poterat eum domare. et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat clamans et concidens se lapidibus. Uidens autem iesum a longe cucurrit et adorauit eum. et clamans voce magna dixit. quid mihi et tibi iesu fili dei altissimi. adiuro te per deum ne me torqueas. Dicebat enim illi. exi spiritus immunde ab homine. et interrogabat eum. quod tibi nomen est. et dicit ei. legio nomen mihi est. multi enim sumus. Et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum pascens in agris. et deprecabantur eum spiritus dicentes. mitte nos in porcos vt in eos introeamus. et concessit eis iesus. Et statim exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos et magno impetu grex precipitatus est in

mare ad duo milia et suffocati sunt in mari. verba sunt marci euāgeliste Circa pmissa primo queritur q̄re xp̄s iussit supradicta aīalia que culpa carent sic a demonibꝫ vexari vt in mari suffocarent Respondet cirillus et allegat a sancto thoma pte tercia. q. xliiij. ar. iiij. in so. ad scd̄m ar. dicens q̄ in plantis vel brutis aliquid tale dn̄s opat. non queras qualiter iuste siccata est ficulnea si tp̄s non erat fructuum Hoc em̄ q̄rere vltime est dementie. q2 si in talibꝫ nō inuenit culpa et pena. s3 miraculum inspice et admirare miraculi factorē. Nec facit creator iniuria3 possidēti si creatura sua suo vtat arbitrio ad alioꝝ salutem. Ceteꝝ vt d̄t idem criso. et etiā allegat ab eodē tho. pte tercia. q. x. ar. j. in so. quarti ar. xp̄us pmisit demonibꝫ ire non q̄si a demonibꝫ psuasus. sed primo quidē vt instruat magnitudinē nocumenti demonū qui hoībꝫ insidiant. Scd̄o vt oēs discerent. q̄m neq3 aduersus porcos auderent aliquid facere nisi ip̄e ꝯsenserit. Tercio vt ostenderet q3 grauiora in illos hoīes opati essent q3 in illos porcos nisi essent diuina ꝓuidentia adiuti. Nec ille Et idem p̄t esse iudicium de alijs aīalibꝫ brutis. Unde in legenda beati martini habet q̄ cū quedam vacca a demone agitata vbiq3 seuiret et multos offenderet et versus martinū et socios suos furibunda in itinere occurreret et ille manu eleuata sistere ip̄am iuberet qua īmobili pmanēte videt d̄monē dorso illius īsistentē. quē increpās discede inquit funeste de pecude et inoxiū aīal agitare desiste. quo ꝓtinus descendēte vacca ad pedes illius ꝓsternit et ad eius imperiū cū omni mansuetudine ad gregem suum reuertet. Secundo queritur

de modo agitationis hmōi animalium que fit per demones. Ad hoc rn̄det thomas pte prima. q. lxxviij. ar. iiij. ꝙ quantū ad formas sensibiles non est differentia inter hoīem ꝛ alia animalia. Similiter enim immutant a sensibilibꝫ exteriorbꝫ. sed quantū ad intentōes dr̄ia est. Nam animalia pticipāt hmōi intentōne solum naturali quodam instinctu. homo aūt per quandam collatōem. ꝛ ideo que in alijs animalibus dr estimatiua naturalis. in hoīe dicit cogitatiua, que per collatōem quandā hmōi rationes adinuenit. Unde ꝛ dr ratio pticularis cui medici assignant determinatum organū. s. mediam ptem capitis. Est enim collectiua intentionū indiuidualiū. sicut ratio intellectiua vniuersaliū. ostensum ē supra pte tercia ꝙ demon pt illudere humanis sensibꝫ taȝ exteriorbꝫ q̄ȝ interiorbꝫ. Cum igit non sit dr̄ia quantū ad formas sensibiles inter hoīem ꝛ bruta aīmalia, idem videt esse iudiciū in vtrisqꝫ quantū ad huiusmodi dyabolicas vexationes.

¶ Utrū demones certas obseruant ↄstellationes p huiusmodi vexationibus complendis Tercia spica quarte partis.

Demones acumine intellectus vigentes ad vexandum homines certas obseruant lunatōes. Mathei. xvij. Et cum venisset hiesus ad turbam accessit ad eum homo genibꝫ prouolutus ante eum dicens. Domine miserere filio meo quia lunaticus ē ꝛ male patitur. In marco autem dicitur. Attuli filium meum ad te spūm immundum habentē. Dicit aūt glo. sup verbo predicto math. lunaticus est. hūc marcus surdum ꝛ mutū dicit quem matheus noīnat

lunaticũ nõ ꝙ luna demonibꝫ seruiat. sed demõ cursum lune obseruans hoĩes corrũpit Et sanctus tho. pte prima. q. cxv. ar. ij. in so. ad. j. ar. dt ꝙ hoc qd demones ꝭm certa augmenta lune ⁊ tpis hoĩes vexant. contingit ꝓpter duo. Primo quidez infamant creaturã dei. s. lunã vt Jero. ⁊ cris. dicũt. Scdo qꝛ cũ non possint opari nisi mediantibꝫ naturalibꝫ virtutibꝫ vt supra dictũ est in suis operibꝫ ꝯsiderãt corporum aptitudines ad effectus intentos Manifestũ est aũt ꝙ cerebrũ est humidissimũ oĩm partium corporis vt aristoteles dt. Et ideo maxime subijcit lune que ex sua ꝓprietate hꝫ mouere humorem. In cerebro aũt pficiunt vires aĩales. Et ideo demones scdm certa augmenta lune pturbant hoĩs fantasiaꝫ qñ ꝯsiderant cerebrum ad hoc dispositũ. hec ille Huiusmodi aũt hoĩes qui a demonibꝫ dei occulto sꝫ iusto eius iudicio fic vexant. alij dicunt energumini p energiam. Energia aũt dr ꝭm tho. scdo sententiarũ di. viij. in expositione literali ab en quod est in ⁊ erga qd est labor ⁊ geos quod est terra. Et ꝯuenit his qui in terrenis ex terrestri ⁊ melãtico humore laborant. Et qꝛ talis vsu rationis priuat ideo etiã energumini dicunt illi qui interius a demone possident sicut legit primo regũ. xvj. Dixerũtqꝫ serui saul ad eũ. Ecce spũs domini malus exagitat te iubeat dñs noster rex ⁊ serui tui qui corã te sunt querere hoĩem sciente psallere in cythara vt cuꝫ arripuerit te spiritus domini malus psallat manu sua ⁊ leuius feras. Sup quo dicit magister in historia scolastica. tradunt philosophi ꝙ armonia letum reddat letiorem ⁊ tristem tristiorẽ. Tradũt etiã mathematici ꝙ mul

ti demones armoniā ferre non possunt ⁊ qn̄q̄ nulli. Sed magis videt̄ in hac pte fore standum cū magistro nicholao de lyra ordinis fratꝝ minoꝝ qui dt ꝙ p melodiā v̄tute naturali leuius saul poterat ferre sed per eam demon non recedebat sed magis virtute dīna immediate vel mediantibꝫ angelis sanctis ex merito dauid qui laudes dīnas cū cythara canebat p salute saulis. sicut p orōnes sanctoꝝ legunt̄. demones expulsi a corporibus obsessis. Idem de iecore piscis de quo thobi. vj. Idem de exorcismis salomonis. de quibꝫ infra videbitur. Johannes de ianua ordinis predicatoꝝ dicit in suo catholicon ꝙ energuminus dicit̄ ab en quod est in. ⁊ eger quod ē labor. ⁊ mene quod est defectus. ⁊ inde energuminus. id ē demoniacus a demone possessus ⁊ vexatus Item interdum dicunt̄ arrepticij. Arrepticius autē scdm̄ eundem Januen̄. dicitur ab arripio pis. ⁊ significat id quod arripit. vel quod arreptum est vt demoniacus vel demoniaca. vnde arrepticius proprie dicitur demoniacus. Item scdm̄ eundem Januensem. fantasticus stica. sticum. pertinet ad fantasma. quod est quando aliquid apparet ꝙ in se cōtinet fantasiam. vnde ⁊ cellula que est in anteriori parte in q̄ est vis intelligendi dicitur fantastica. Papias vero dicit ꝙ fantasia est imago alicuius opis visa ⁊ cogitando in animo postea figurata Fantasma vo est species quā nunq̄ vidimus. Lunaticus aūt a luna dicitur qui singulis lunatiōibus vexatur ⁊ in mēte laborat ⁊ sic de multis alijs.

¶ Utrum probabiliter possit cognosci ꝙ homo a demone vexatur. Spica quarta quarte ptis

Vexari demonis

Quando absq speciali spiritussancti motōe homo aliquid facit q virtutē eius naturalē manifeste excedit probabiliter dici potest q talis homo a demone vexatur. Pro prima huius ꝓpositōnis particula facit quod scribitur Judi. xv. Descēderūt tria milia virorū de iuda ad specum silicis ethan dixerūtq ad sansonē Nescis q philistiym īperēt nobis q̄re hoc facere voluisti quibꝰ ille ait. Sicut fecerunt mihi sic feci eis. Ligare inquiunt te venimus et tradere in manus philistinorū. quibꝰ respōdit samson Jurate et spōdete mihi q nō occidetis me. Dixerūtq nō te occidemus. sꝫ vinctū trademus. Ligauerūtq eū cū duobꝰ nouis funibus et tulerūt eū de petra ethan Qui cū venisset ad locum maxille et philistiym vociferantes occurrissent ei irruit spūs dn̄i in eum et sicut solent ad ardorē ignis ligna ꝯsumi ita et vincula q̄bus ligatus erat dissipata sunt et soluta. inuētamq maxillam id est mandibulam asini que iacebat arripiens interfecit ex ea mille viros et ait. In maxilla asini in mandibula pulli asinorum deleui eos et percussi eos. Pro altera parte huius propositionis est sanctus tho. de aquino par. j. q. cxv. arti. v. dicens In forma ex experimento scitur multa p demones fieri ad que nullo modo virtute celestium corporuꝫ sufficeret. puta q arrepticij loquantur lingua ignota. qui recitant versus et auctoritates quas nūq sciuerunt. Jdō in hac materia vt dī idē tho. in tractatu de substantijs separatis qui incipit. Dn̄i sacris āgelorū solēnijs. ꝓpositio aristo. insufficiēs videt. q2 m̄lta sm̄ sensum apparent quoruꝫ ratio reddi nō potest. sꝫ ea que ab aristotele traduntur. Apparent enim in

hoīb9 qui a demonib9 opprimunť ⁊ in magoꝝ opib9 aliqua que fieri non posse vidēť nisi ꝑ aliquā intellectualē substantiā. Temptauerūt eñ quidā aresto telis sectatores vt patet in epistola porphirij ad te mefontem egiptiū horum cās reducere in vtutē celestiuȝ corpoꝝ q̄si sub quibusdā certis ↄstellatiōib9 magoꝝ opa effectus quosdaȝ insolitos ⁊ mirabiles assequanť Ex stellaꝝ etiā opatiōib9 esse dicunt ꝙ arrepticij interdū aliqua futura enunciāt Ad quoꝝ euentuȝ fit quedam dispositio in natura per celistia corpora. Sed manifeste sunt in talibus quedaȝ que nullo modo possunt in causam corporalem reduci sicut arreptícij de sanctis interdū loquūtur quas ignorant realiter. Etiam loquūtur cum sint simplices ⁊ ydiote ⁊ qui vix villam vnde nati sunt exierunt aciam gentis loquuntur vulgare polite. Hec ille. Sed ad propositum facit ꝙ quedam mulieres citra paucos annos grōnopoli a demonib9 vexate de secretis sacre scripture per litteratos viros interrogate et subtiliter ⁊ profunde respondebant ac si omnibus diebus vite sue fuissent sacris literis imbute. Nec mirum si deo permittente in corporib9 obsessorum demones loquunť Refert enim valerius maximus ꝙ fortune ymago rome via latina non semel ſȝ bis locuta est. Et hoc factum fuit vt dicit thomas de potentia dei. q. vij. in solutōe. iiij. argu. demone ꝑ motum aeris sonū formante similē humane locutioni. Idem dicendū est de simone mago qui faciebat canes loqui vel cantare. Nā vt dicit tho. vbi supra in sol. ad. iij. arg. Demon per aliquē motū localem sonum formabat literate ⁊ articulate vocis silitudinē

⁊ modum habentem. Per hunc enim modum etiā asina balaam intelligitur fuisse locuta angelo eum bono opante. Hec ille.

¶ Utrum ecclesia rite instituerit exorcismos ad expellendum demones de corporibus obsessorū. Spica quinta quarte partis.

Ecclesia exorcismis rite vtitur vt potestas demonum ab exorcisatis auellatur. Nam sicut dicit sanctus thomas de aquino par. iij. questi. lxxj. arti. ij. Quicunq3 opus aliquod facere sapienter proponit. Primo remouet impedimēta sui operis Unde dr Iere. iiij. Nouate vobis nouale ⁊ nolite serere spinas. Diabolus est hostis humane salutis que hoim p baptismū acquirit. ⁊ h3 potestate3 aliquā in hoie ex hoc ipso q subdit originali peccato vel etiā actuali. Unde ⁊ ꝯuenienter ante baptismū expellunt demones p exorcismos ne salutem hois impediant. quā quidē expulsionem significat exsufflatio Benedictio aūt cū manus impositione precludit expulsionē ne redire possit. Sal aūt in os missum ⁊ auriu3 sputo linitio significat receptōem doctrine fidei quātum ad aures. ⁊ approbatiōem quantū ad nares. ⁊ ꝯfessionē quantū ad os. Olei vero vnctio significat aptitudinem hois ad pugnandum ꝯtra demones. Hic aūt est euitanda positio quorundam dicentiu3 q ea que in exorcismis fiunt nihil efficiant. sed solū significant. qd ꝭm tho. ea. q. ar. iij. patet esse falsum per hoc q ecclesia in exorcismis imperatiuis verbis vtitur ad expellendum demonis potestatem puta cū dicitur. Igitur maledicte dyabole exi ab eo ⁊c. Et ideo dicendū est q aliquem effectū habent. differen

tē tamē ab ipso baptismo. Nam p baptismū datur homini gratia ad plenam remissionem culparum. Per ea vero que in exorcismo agūtur excluditur duplex impedimentum gratie salutaris perficiende quorum vnum est impedimentum extrinsecum. prout demones saltem impedire coguntur. & hoc impedimentum excluditur per sufflationes quibus potestas demonis repellitur. vt patet ex dicta aug. auctoritate Quantum ad hoc q non prestet impedimentum sacramentum suscipiendo manet tamē potestas demonis in homine quantum ad maculaʒ peccati & reatum pene quousqʒ peccatum per baptismū tollatur. Et scdm hoc ciprianus dicit. Scias demonis nequiciam posse remanere vsqʒ ad aquam salutarem. In baptismo autem omnem nequitiam amittere. Aliud autem impedimentum est intrinsecum prout scilicet homo ex infectione originalis peccati habet sensus preclusos ad percipiendum salutis inscientiam. Unde rabanus de institutione clericorū dicit q per saliuam & sacerdotis tactum sapientia & virtus diuina saltem cathecuminis operatur. vt aperiant ei nares ad recipiēdū odorē noticie di vt aperiantur aures ad audiendum mandata dei ac aperiantur illis sensus in intimo corde ad respondendū hec thomas.

¶ Utrum exorcismi salomonis habuerint effectum a deo vel a demonibus. Spica vj. quarte ptis.

Si salomon in apostasia pstitutus suos exorcismos fec exorcismi eius vim expulsiuā hūerūt a demonibꝫ. de apostasia salomōis sic in forma legit iij. reg. xj. c. Cūqʒ iā eēt senex deprauatū ē cor eius

per mulieres. vt sequeref deos alienos nec erat cor eius perfectum cum domino deo suo. sicut cor dauid patris eius sed colebat salomon astarten deam sydoniorum ⁊ chamos deam moabitarum ⁊ moloch ydolum ammonitarum. fecitq3 salomon quod non placuerat coram deo. ⁊ non impleuit vt sequeretur dominum sicut dauid pater eius. Tunc edificauit salomon fanum chamos ydolo moab in monte qui ē contra hierusalem ⁊ moloch ydolo filiorum āmon. Atq3 in hunc modum fecit vniuersis vxoribus suis Super que dicit magister in hystoria scholastica allegans iosephum in libro antiquitatum. Salomō secutus est deos alienos ne delicias suas cōtristaret ⁊ edificauit in excelsis circa hierusalem tria phana ydolorum vnum astarten dee sydoniorum que iuno dicitur. Secundum chamos ydolo moabitarum. Tertium moloch ydolo ammonitarum. cuius phanum statuit in monte oliueti e regione templi quod plurimum deo displicuit. Hec ille. Si igitur salomon hoc tempore suos exorcismos fecit. probabile videtur ꝙ huiusmodi exorcismi efficatiā habent a demonibus. Et hoc videtur sentire dominus albert⁹ magnus in sua predicta summa super secūdo sentētiarum di. viij. dicens. Docetur in nigromantia in parte prima que dicitur de imaginibus anulis ⁊ speculis venereis ⁊ sigillis demonum a chotb greco ⁊ germa babilonico ⁊ hermete egipitio ꝙ īuocatiōes ad hoc ordinate describuntur in libro hermogenis ⁊ phileti nigromanticorum in libro qui dicit almadel salomonis Preterea narrat ioseph⁹ ⁊ magister in hystoria scolastica ꝙ in excidio ciuitatis hierl'm

Astarte
Chamos
Moloch

Hermogenes
Phylatus nigromantici

Almadel salomonis

quidam exorcista iudeorũ mediantibus herbis qui busdam et aliquibus caracteribus quendam obsessum a demone liberauit. Et hoc factum fuisse coram tyto et vespasiano narratur. Potestas autẽ hoc faciẽdi erat exorcistarum iudeorum prout affirmabat. et in signum expulsionis ponebat peluim aqua plenã. Et demon exiens subuertebat. talis autẽ subuersio suum exitum designabat. Hec ille qui supra. De hac autem affirmatione exorciste iudeorum modicum videtur curandum. Naz sicut dicit sanctus thomas in de potentia dei. quest. vj. arti. x. in solutione iij. argumenti. Si salomon fecit exorcismos eo tempore quando erat in statu salutis potuit esse in illis exorcismis vis cogendi demones ex virtute diuina. Si autem tempore illo fecit quo ydola adorauit; vt intelligatur eum p magicas artes fecisse. Non fuit in illis exorcismis vis cogendi demones nisi modo predicto. Hec ille. Idem de exorcistis iudeorum.

¶ Utrum vexatio demonum pertingat vsqz ad hois liberũ arbitrium ita q voluntas hois ab ipsis demonibus incitetur. Epica. vij. et vlti. iiij. partis.

Demon non potest cogere voluntatem hominis vsum habentis rationis. j. petri. v. Aduersarius vester diabolus tanq leo rugiens circuit querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide. Frustra autem talis admonitio daretur. si homo ei ex necessitate succũberet. Non igitur potest homini necessitatem inducere ad peccandum. Ubi est notanduz cum sancto thoma. j. ij. q. lxxx. arti. iij. q diabolus propria virtute nisi refrenetur a deo potest aliquem inducere ex necessitate ad faciendum aliquem actũ

qui de suo genere peccatum est. Non autem potest inducere necessitatem peccandi. quod patet ex hoc quod homo ad peccandum non resistit nisi per rationem cuius vsum totaliter impedire potest mouendo ymaginationem et appetitum sensitiuum. sicut in arrepticijs patet. sed tunc ratione sic ligata quicquid homo agat non imputatur ei ad peccatum. sed si ratio non sit totaliter ligata ex ea parte qua est libera potest resistere peccato sicut supra dictum est. Unde manifestum est quod dyabolus nullo modo potest necessitatem inducere homini ad peccandum. Hec ille.

Finit tractatus cõtra demonũ inuocatores.

